37

DISSERTATIONEM INAVGVRALEM

DE

# INTESTINORVM ANGVSTIA

EX

## OBFIRMATO EORVM

HABITVS VITIO

CONSENSV

INCLVTI MEDICORVM ORDINIS LIPSIENSIS

*A. MDCCXXXI. D. XXVI. IANVAR.*

H. L. Q. C.

PRAESES


D. AVGVST. FRIDER. WALTHER

ARCHIATER REGIVS ET PROF. PVBL.


ET

PRO DOCTORIS GRADV

RITE OBTINENDO

RESPONDENS


HENRIC. GOTTLOB KRISCH

VRATISLAVIENSIS

MEDICINAE BACCALAVREVS


PVBLICE DEFENDENT.

---


LIPSIAE

LITERIS IO. CHRISTIANI LANGENHEMII.

# DE
# INTESTINORVM ANGVSTIA EX OBFIRMATO EORVM HABITVS VITIO.

§. I.

QVanquam morbis omnibus conſilia adhibere ſalutaria, et medicinam, decet: tamen, in magno eorum numero, obfirmati ſaepe ſunt plures, neque medicabiles, qui, tum maxime, ingraueſcunt, cum imperiti eos, quocunque remediorum adparatu perſanare ſtudent. Naſcitur ſaepenumero, et ſine alio, atque euidenti vitio, particularis permanet inteſtinorum anguſtia; et ea, modo leuiores, modo grauiores, in hominibus excitare ſenſus ſolet. Id tenax vitium, alii iam a natiuitate ſunt adepti, alii, ex vitae genere ſibi contraxerunt; nonnullis morbi, ac ſingillatim ſpaſmi, id ipſum reliquerunt, et, ad omne cognoſcendum, ma-

*Inſtituti ratio exponitur.*

ior vis ingenii, quam ad curandum, animi impetus eſ
debet. Quare obfirmata, nec raro admodum obuia, i
teſtinorum humanorum, inſuetaque anguſtia, varias
vita moleſtias adfert, deinde morbos aſperat; ſed med
cos ſaepiſſime fallit; et, vbi neglecta fuerit, aliquan
vitae interitum minatur. Igitur, neque recens, aut,
toto, quod ſanari poſſit, proponimus malum, neque de ſu
ma, ſiue ſingulorum, ſiue omnium inteſtinorum ang
ſtia, preſſe facimus verba; nedum, vt percenſeam
cuncta, quaecunque demum inteſtina comprimunt, a
aliter, quae eadem obſtruunt, et oppilare ſolent; qui
pe ſtudio breuitatis permoti, etiam illa neglecturi ſumu
quae, minori interuallo temporis, ac vehementius qu
dem, irritare inteſtina, et conuellere, ſimul vero conſtri
gere plurimum, conſueuerunt. Verum, nos ita ampli
ſimum argumentum, et, quod multiplicem inteſtin
rum ceteroquin complectere anguſtiam ſolet, his nihi
minus comprehenſam paginis, reſtrictamque valde c
pimus; tantum, de particulari quacunque, ſed inueter
ta inteſtinorum dicturi anguſtia, quantum vitioſus i
habitus noceat; ſimul, de officio aegrorum, medicoru
que, quid iſtos patienter ferre, hos vero, quid aptis
uare deceat conſiliis, libere, ingenueque expoſituri.

§. II.

*Encheireſis quae naturales inteſtinorum conditiones optime docet.*

Neque vero lenire malum arte, aut aptis conſili
hac etiam temperare tractatione, et, quocunque ſtud
noſtro, poterimus, niſi, de habitu, et inteſtinorum text
ra, ante, ac, quales natura fecerit canales, luculenter di
quiſiuerimus. Quam, neque veteres recte cognouiſ
neque recentiores pleroſque anatomicos, accurate ſat
perſpexiſſe, haud temere monemus; quorum quide
obſeruationibus anteferri encheireſis meretur, quae ce

lul

lulosum illum, pulcherrimumque inteſtinorum contextum commonſtrat, qualem Doctiſſimus HELVETIVS Hiſt. Acad. Reg. Pariſ. A. 1721. primus commemorauit, et poſtea Cl. CHRIST. BERNH. ALBINVS *in deſcriptione noua tenuium inteſtinorum* dilucidius propoſuit, et egregie illuſtrauit. Ex his igitur, alter, inuerſum inteſtinum aqua macerauit, inciſioneque apta, illum contextum, ſicuti obducere inteſtinum is ſolet, cognouit; alter vero, aere, inuerſum inteſtinum, ita experimento diſtendit, vt aer ipſe, per arteriarum, venarumque ingreſſus, quos ſibi in tunica externa, ac reliquis, eae parant, ſenſim, in cellulosum, et maiorem noſtrum, ſub papillari tunica contextum penetraret, eundemque perfecte explicaret; quo tandem, diſtentus ipſe contextus, in ſiccato poſtmodum inteſtino, quippe, tum inſigni facto ambitu ſuo, luculentiſſime diſcerneretur. Nobis, encheireſin, qua etiam ſatis opportune, inter huius generis experimenta, vtimur, iam in medium proferre integrum erit. Itaque, baculus ferreus induatur, ex parte, portione praeciſa inteſtini recentis, et inuerſa; cuius deinde vnum accurate deligetur extremum: alterum vero, quam primum, aëre, per tubulum illato, inteſtinum ſatis intumuerit, filo conſtringatur. Quo facto, iuxta alterutrum, tumidi inteſtini, extremum, villoſa inciditur tunica, tantumue a ſubiectis, veluti ſtratis tunicarum, lanceola caute haec ſeparatur, vt idoneus ſit ſinus, qui tubuli mediocris extremitatem commode capiat. Tum vero, ipſe tubulus, inciſionis loco applicatur, et, digitorum opera, ad orificium, in ſinu firmandum, accedente, quam fieri poteſt, eius orificium igitur; tandemque oris adhibito, pectorisque conatu, aer infertur, donec expectatus ille, ac nouus inteſtini ambitus, ſeu, maior celluloſus, pulcherrimusque contextus, in-

 ſigni

ſigni ſub tumoris ſpecie, et vndiquaque, in longa portione inteſtini,apparuerit. Quo ita viſo, denique, trans ſinum, quo tubulus haeret, ac ſubito, fit noua obligatio, et ita ſiccatur inteſtinum. Si muſculoſam quoque tunicam,in experimento, minus caute incideris, tum externa, et, quae communis eſt, inteſtini tunica, ſeparabitur tota nec celluloſum contextum rite diſtendes. Illuſtramus obſeruationem Cl. ALBINI, et addimus: talem, ac valde inſignem contextum, ſimili quidem encheireſi, in ſtomacho,et gula retegi; quaſi vero ab faucibus ipſe deſcenderet,et, ab tunica celluloſa, ad canalem alimentorum omnem, is pergeret; quam tunicam, in ore, et, ſub lingua inter alia demonſtrauimus *Tract. de Lingua hum. nou duct. ſublingual. irrigua.*

§. III.

*Villoſae tunicae ſeu papillaris Heluetii in Experimento tumor et eius deſcriptio.*

Ab interna igitur tunica, ſicut experimentum ſuadere videtur, ordiri tractationem, deinde vero,ad doctrinam de reliquis pergere expedit; ſed, inter plures, ſimilesque, in hoc genere, quas fecimus,obſeruationes, ean modo ſeligere, et explanare verbis,commodum videtur qua, inter alia, inteſtinorum,cadaueris,duorum annorum infantis, habitum, et, poſtquam omnes, ac, vel minima inteſtinorum arteriae, cera impletae erant, tractauimus et diligenti ſtudio ſcrutati ſumus. Pauca ſunt, ſed, nequ deinceps omittenda erunt, quae tenue inteſtinum,ab craſſo diſcernunt; nihilo minus,primum exquirere iſtud, dein de ad hoc, tractatione progredi, perutile erit. Itaque maxime, in tenui inteſtino praeparato, quae vulgo dicitur, villoſa tunica viſitur; ſcilicet, copioſioribus, quaſi vi lis, ſed obtuſis, erectis, et, potius papillarum inſtar, emi nentibus, referta. Quos flaccidos ceteroquin villos, au Heluetii papillas, aliter artifices, cum aqua macerar

int

inteſtinum, demonſtrare ſolent. Omnes, in experimento noſtro, cera extulit, et ipſos vndiquaque peruios eſſe, ac ſpongioſos, ſic declaratur; quandoquidem iniectionum exercitio, ſiue, per venae inteſtinorum, ſiue, per arteriae inſigniorem truncum, illata cera fuerit, vtroque modo, per poros papillarum, licet, in vtroque genere, craſſitie non nihil diuerſarum, in cauum inteſtini, illa ſtillare ſolet. Quanquam vero innumerabiles hae papillae ſunt, et, ſine ordine, in ambitu inteſtini, quod tractamus, diſponuntur, ac ſatis eminent: tamen, quodammodo rarius, in multis ilei locis, ſeruntur, quam quidem, in omni duodeno, atque ieiuno, tales habentur frequentes; ſed valuularum locis, paullo denſiori agmine eae pariter congeruntur. Quas papillas, proinde, vaſa eſſe inteſtinorum, quae vaginulas, ab intima accipiunt tunica, ſic congruenter Cl. ALBINVS dicit; ſed omnes, vel ſorbere inteſtinorum ſuccos, vel vaporem fundere, qui humectet inteſtinum, ſic facile intelligitur. Cui opinioni, haud parum fauere ſolet, quod, nonniſi minima ſanguifera vaſa, et, quae ſenſum mox fugiunt, in hac tunica diffunduntur; et, quod papillas, quae e venis prodeunt, neque magis fruſtra eſſe eductas, quam quidem illas, quae ad arterias ſpectant, ſic arguere, omnino cuiuis liceat. Probabile etiam nobis videtur eſſe, quod papillae ex arteriis natae, otioſo inteſtino, admittant humorem vberius; contra autem, laborante eodem, et digerente cibos, potius, tum ſuccum, illae, venarum papillae, hauriant, largiterq; imbibant. Tantus coniecturae, ſed fortaſſis, etiam vaſorum illorum, cum lacteis ſupponendae communionis, eſt locus; etiamſi, in rebus, quae ſenſum fugiunt, nonniſi argumentis, ab effectu, et officiorum analogia deſumtis, talia defendi, ac propugnari queant. Verum, praeter ea, quae de papillari tunica modo diximus, etiam ſatis den-

denſam eſſe eandem, vt aërem continere valeat, id pra
ſens experimentum abunde docet. Obſeruari nu
porro meretur, quemadmodum, in noſtra encheireſi,
tumorem illa tunica agi, ac leuari ſoleat. Nam, ſpatia
experimento ſpiralia, zonasque, aër, qui infertur, co
muniter, in habitu inteſtini, peragrare cernitur; ſim
atque is, adſtrictarum quodammodo, valuularum inte
ualla leuat, et veſtigia legit. Qua quidem ratione, e
aër, experimento excipi conſueuit; nihilo minus tame
in ſuperficie, aliquando aequalitas maior, aut minor, c
prehenditur; prout vniuerſim, aut corporum aetas, a
valuularum numerus, et tractus diuerſus, aut deniq
in experimento, aëris promiſſi impetus, variare p
ſunt. Perelegantes ſaepe, in experimento viſuntur, c
in inteſtino, ita proueniunt, ſcilicet ſpirarum, aëre q
dem turgidarum, ſub tunica papillari ductus. In p
mis vero, illi mirabiles tractus ſunt, qui inter ieiuni val
las adultorum, experimento tolluntur. Nam ordine m
gis continuo, illi, inter praeparandum, et ſecus; qu
aliae, in ilei partibus, in conſpectum prodeunt, et in
co patent. Vniuerſim autem, ſpiras, quas modo di
mus, in omni inteſtino, facilius, a priori, ferre ad con
quens, quam, aërem contra ducere cognouimus.

§. V.

*Celluloſus interior inteſtini contextus ab neruea tunica diſtinguitur.*

Sequitur, in experimento, aëris per ſe impatie
quippe laxus, ac mollis, albiſſimusque viſus, ac praepa
tus ille inteſtini celluloſus contextus. Quem ſatis dec
raſſe nomen videtur; ſed, an tunica diſtincta appell
ipſe mereatur, de eo, dubitandi, omnino nobis relinq
tur locus. Quanquam enim, ab neruoſa, quam voca
tunica, is, primo adſpectu, differre haud cenſeatur,
men, porro, inter exquirendum, ita ad papillarem, ex v

pa

ırte adhaereſcere, et, altera ex parte, in neruea funda-
, percipitur, vt, ad vtramque, intermedius contextus,
ıri pertinere iure intelligatur. Qua de re, ab illo tem-
ore, ſic exiſtimare coepimus, ex quo, ſimili experimen-
, ita forte cedente, nouo, ac longe minori celluloſo
ontextu, aliam, ſed veram, et diſtinctam, firmiorem-
ıe nerueam tunicam, ab muſculoſa, et, ad illum fere
ıodum ſeiungi vidimus, ſicut muſculoſam, ab externa,
membranoſa tunica, tertio interveniente huius gene-
s celluloſo contextu, euidenti diſtare modo, Celeber.
VYSCHIVS dudum demonſtrauit. Atque id ipſum,
cet aegre prorſus ſe demonſtrari patiatur, tamen effe-
mus, et caſu potius, quam conſilio, in duabus inteſtini in-
ntis partibus, rem praeparavimus, et eam oſtendere ſo-
mus: idem nihilo minus, in inteſtino macerato Cl. HEL-
ETIVS quodammodo cognouit. Neque vero, in quo-
ınque, celluloſo inteſtini contextu, quod vaſa ſanguife-
a finiantur, omnium praeparatorum obtutu noſtrorum
atet: quandoquidem minima, quae ſunt, ex propriis inte-
ini vaſis, conſtantibus potius tunicis, ſiue papillari, ſiue
erueae, ſiue muſculoſae tunicae, intexta ſunt; nec niſi mi-
imis, quae maiora ſunt, per tales contextus ita tradu-
ıntur. Igitur, inter tres celluloſos contextus, maxi-
us omnino eſt, qui nerueam, a villoſa tunica disiungit,
ımque in adultorum cadauerum inteſtinis, trium, qua-
orue linearum menſura, tumidum fecimus, ſaepiusque,
duodeno, ieiuno, atque ileo, aequalem, neque mino-
m illo, qui in craſſo viſitur, experti ſumus. At, in
ennalium cadauerum inteſtinis, ad lineam, aut ſeſqui-
eam, in experimento, craſſities acceſſit. Quam ob
n, nerueam tunicam, ita diſtinguendam, a celluloſo con-
tu interno, cupimus; et ita, iſtam, ſeorſim ſcilicet vi-

 ſam,

ſam, nerueae nomine inſigniendam eſſe, lubentes larg
mur, quod ad ſenſum exquiſitum, qui inteſtinis conce
di debet, prae ceteris tunicis, aptior omnino habeatu
ac ſimilitudinem, cum aliis, ita vulgo dictis membrani
exhibeat. Quae proinde neruea, primum, et intern
rotundiorem inteſtini formam videtur limitaſſe, et ci
cumſcripſiſſe; ſed ipſa, nobiliores valuulas fundat, m
nimumque de cetero laxatur, quemadmodum de cell
loſo contextu id iam conſtat. Verum omnis celluloſi
praeſertim ille interior, maiorque contextus, mollitia
inteſtini auget, flexumque inſigniter, et in viuis iuuat;
ipſum perelegans ſtratum, fere ſtructum eſſe videtu
locoque, magis interno, ambitum inteſtini cingit, vt p
pillaris inde, cum laxior tunica haberetur, tum ad euap
randum ſuo tempore, nunc vero, ad ſorbendum ſucc
magis idonea eſſet. Ceterum ſanguifera inde vaſa, et re
qua, molliter quoque habentur, et ea, quin ab alimenti
quae transmitti ſolent, grauius omnia afficiantur, egreg
defenduntur; cum per id ſolum, veluti amicum, ad p
pillarem tunicam illa perducuntur.

§. V.

*Muſculoſa tunica et alia externa inteſtinorum declaratur*

Quare laxam, et, quae in valuulas ſurgit, papillare
tunicam fingere, deinde ſupponere celluloſam, qu
lanuginem, ſic omnipotenti creatori placuit; tamen ha
ipſe poſtea firmare, neruea tunica voluit; ordoque i
rum, et vſus inſignior, denique poſtulauerunt, vt cunc
ſtringente magis tunica, mobilique, et carnea, inueſtire
tur. Quam proinde tunicam, et, quae carneas fib
copioſas admodum tenet, muſculoſam anatomici voca
ſed, et omnium magnitudinum vaſa, quanta quidem
toto inteſtino intexta viſuntur, eadem ſibi innexa ger
imo vero, propterea ſanguine, ſuccoque, prae cete

iri

rari, atque, hinc maxime, in viuis vigere eam, ſic, vel
praeparatis, de quibus ante diximus, concluditur.
ius in ea ſeruntur fibrae, quae in longitudinem ſe-
t; ſed magis plenam annularibus ipſam eſſe depre-
ditur; nec vero longitudinalium copia, inprimis in
ii inteſtino, licet in eiusdem ſtaturae corporibus, eſt
ualis; ſed, modo reteguntur eae, magis ſub pollicis
udine, atque, in parte, ab meſenterio auerſa, ſicut
ALBINVS ponit, modo autem, in parte, ad
ſenterium propinqua, et ſecundum Cl. HELVE-
I mentem, tales adparent, aut denique, magis, et non-
quam, in toto ambitu, ſed fere aequali modo, ſunt ſa-
conſpicuaeque tum experimentis fiunt. Ipſe multiplex
ſtinorum flexus, annulares praecipue fibras, licet vix
rcuatas, et quidem in ſiccis viſas, quales Cl. HEL-
TIVS pinxit, requiſiuiſſe videtur; quae ſcilicet mo-
periſtalticum, maiori conatu praeſtent, aptiſſimeque
ſtinum ſtringant. Iam vero, muſculoſam tunicam,
; celluloſus ambit contextus, ac fouet; qui longe mi-
interno, et, ad papillarem ſimul tunicam ſpectante,
o minus maior illo eſt, quem, noſtra ex obſeruatione,
ndo reponi loco diximus; ſcilicet, eum nunc quoque
mus, qui tantum a meſenterio, et, cum extima mem-
a inteſtini, ab vtraque parte, eo propagatur. Igitur,
riores, prae interno, cellulas, in experimento RVY-
IIANO contextu videndas praebet, ac ſenſim ipſe
is partem inteſtini, quae meſenterio opponitur, ex-
ri animaduertitur. Neque vero, de extima mem-
a, quid addendum hoc loco habemus; quod ea, ne-
peculiaribus fibrarum tractibus, neque vaſorum, in-
ii propriorum copia emineat, aut ſingularem quen-
nec niſi vſum peruulgatum ſatis ferat.

§. VI.

*De craſſo inteſtino et eius ambitu interno agitur.*

Tres ante celluloſos contextus commemorauimus ſed totidem quoque tenuis inteſtini tunicae, praeter externam, fuerunt, quae canalem perinde componunt, a cauum eius limitaſſe videntur. Verum, in craſſo inteſtino, praeter quam quod tunicis maius omnino robur quam in tenui, natura conceſſit; numerus tunicarum nihilo minus aequalis, et ſimilis omnium conditio contextuum, et vſus eſt. Tantum interna craſſi inteſtini tunica, in experimento noſtro, praeter minima vaſa, et quae ſenſum mox fugiunt, paulo etiam maiora, et, qua luculentius viſuntur, ſibi intexta gerit. Neque etiam eminentibus papillis, obſeſſus ille eſt, internus inteſtini craſſioris ambitus, ſicut ille, in tenui canali, iisdem abundare videtur. Nam in iſto ſeruntur, et, quodammodo minus, ac, de papillis, in tenui, diximus, eminent, poroſa admodum glandulae; totidemque, attentis ſcilicet viſa oculis, veluti faua, eae repraeſentant. Sed tales neque glandulae, ſua magnitudine, ſunt aequales, neque figura inter ſe ſimiles; quin potius cum glandulis comparantur congregatis, quales, in duodeni quoque ambitu, ſubinde obſeruantur, et, ab aliis anatomicis deſcribi ſolent. Qua internam hanc craſſi inteſtini tunicam, glanduloſam, qua papillarem, nedum villoſam, et, vel ideo, nos appellamalumus; quod, neque papillis copioſis, quales in tenhominum inteſtino exigue fluctuare poſſunt, eade inſtruatur, neque tantam humoris abſorbere copiam ſed, maiorem quantitatem omni tempore reddere, et e halare exiſtimetur. Sed, neque toti, de papillis, doctrinae, quam nos modo tradidimus, internus ille ventrici habitus, et, quod ipſe abundet papillis, facile obſtare p terit; quandoquidem, vt aperte profiteamur, quod co

ieċt

ecturamus, longe nos plura, quae in viuis fiunt, conciliari ectius arbitramur, ſi, ea in re, veteres nos imitemur, t venarum ventriculi villos, inter labores, viſceri famiiares, ſimul ſorbere humorem exiſtimemus, quam quilem contra, hariolamur, ſi, ob lactea vaſa, in eodem viſere, minus viſa, nihil omnino humoris, ab ipſo viſcere ecipi venis, et in eo abſumi, obſtinate, ſicut in doctrina e inteſtino tenui, plures egerunt, contendamus. Neque em omnem, auium exemplum, quarum venae ſanguiſerae, ſorbere chylum, in inteſtinis dicuntur, adeo quilem incongruenter illuſtrare poterit; praeſertim, cum ominibus, et longe pluribus animantibus, ob paſtum onge diuerſum, aliisque de cauſis, papillari illi, ac veuti ſpongioſo, viſcerum laudatorum contextui, lactea va-, prae auibus, ſuperaddita eſſe videantur.

§. VII.

Quae de molli, et lubrica, mobilique inteſtinorum ubſtantia tradidiſſe ſatis erit; nam, quae dicenda ſuerſunt, ea, tam luculenter, a pluribus agitata ſcriptorius, deſcriptaque habentur, vt, cuncta praeſuppoſuiſſe, oſtri ratio inſtituti ferat. Verum, inteſtinorum ſtabiliientum, atque omnium nexum, prorſus ſilentio praeerire nolumus, quod argumento perlubentes inhaeeamus, et idem, noſtram doctrinam, quam modo ſubexuri ſumus, haud mediocriter illuſtraturum eſſe, meito confidamus. Primum, toto ab ambitu abdominis, teſtina continentur, atque volumina quaedam, inferius, ea tenent; alia vero peluim ſpectant, cui eadem, in rimis, erecto in corporis poſitu, tum imminere ſolent; d, et haec omnia loca, perinde, ac ſuperiora viſcera, et mbos, ipſumque diaphragma, hoc magis inteſtina vrent, et illis omnibus in uiuis obſiſtunt, quo magis im- *Inteſtinorum nexus explicatur*

 pleri

pleri, per interualla, conſueuerunt. Proxime vero, inteſtinorum volumina, quaedam praecipue ſuſpendunt vincula, et, quaedam aliter, et, ad certa loca, adſtringere ea videntur; vnde, laxior quoque talia continendi modus, a ſtrictiori, iure ſuo diſcernitur, et vtrorumque, tam tenuium, quam craſſorum connexus, variare admodum obſeruatur. Primum autem, inter tenuia inteſtina, duodenum eſt; et id, praeter communia, quae cum dexteriori hepate vincula habet, a parte ſiniſtra, etiam cum pancreate, quippe, quod poſteriori, meſocoli plano, innaſcitur, arctius connectitur; deinde vero, ab eadem origine ſui, a dextris, et priori loco, anguſta interueniente omenti productione, cum colo inteſtino, et quidem laxius, coniungitur; poſtea autem, altiore, et poſteriore loco, a meſocoli ſuperiori lamina, quae etiam quandam ventriculi extremamque partem ligat, firmatur, et inde demum, veluti merſum eſſet inteſtinum, inferius, et iuxta emulgentia vaſa, cum meſocolo, cohaerere porro ſolet. Quo ſui deſcenſu, colo inteſtino, id vicinum eſſe duodenum viſitur; et, paulo inferiori loco, ac ille eſt, quem modo diximus, id laminam meſocoli inferiorem transire obſeruatur; ſcilicet, vbi vtrumque inteſtinum, ad adipoſum, renis dextri adnectitur ſaccum. Tum vero, duodenum, inter fines meſocoli adſtrictos, et inter laxius meſenterium, quod duodeno, quaſi obuiam fertur, et decliue eſt, a nexu firmiore liberatur, ſed ſurſum, et in arcum porro ducitur, ac ſuo flexu, adſcenſuque, ſuſtinendum meſenterio traditur; tandem vero, id ſuperiore, ſiniſterioreque loco, in ieiunum inteſtinum tranſit, et commutatur. Cuius ieiuni inteſtini, perinde, ac ſubiecti ilei ſpirae, multiplicesque omnium tenuium zonae, meſenterio, vti conſtat, porro ſuſtinentur, et, ab arctiori

nexu,

exu, qualis in parte duodeni cernebatur, immunes eae
unt. Neque vero prius, tenue quodcunque inteſti-
um, denuo firmatur, quam vbi, propter ſui finem, coe-
ique inteſtini ſedem, quaſi luxuriantibus, validis, com-
uunibusque, ac membranoſis vinculis, dexterioreque
oco, id deuincitur. Nam, vt recte figatur, amplior in-
ſtini coeci ſaccus, primum, ab ileo oſſe, vinculum, aut
ectius, ab peritonaeo, quod iliacum tegit muſculum, de-
ide vero, alterum, ab oſſe ſacro, conuenire ligamentum
ebet, et vtrumque, cum incipiente hoc loco, meſocolo
ngitur; ſed, ab eiusdem meſocoli inferiore lamina, quae-
am eius productio, iam excurrere quoque videtur quae
ppendicem coeci vermiformem, iuxta longitudinem
nnectit, et vaſa ad ipſam defert. Quo ſapienti conſi-
o, quod inter craſſa primum, et capaciſſimum eſt, in-
ſtinum, id admodum fundatur, et idem, poſtquam in
lon commutatum eſt, cum dextri renis ſacco adipo-
, et notabili quidem tractu, cohaeret. Auget enim,
c loco, coli ſtabilimentum, vtriusque, et meſocoli, et
ci laudati, valens coniunctio. Sed, poſtquam colon
eſtinum, ex vna parte, meſocolo, quod iam ex reflecten-
veluti meſenterio naſcitur, et ei, vt ſuſtineretur, tradi-
n fuit, et, cum lateris dextri membranis, renemque ob-
centibus, coaluit, tum id inteſtinum, porro, ac ſu-
riori loco, cum folliculi fellis priori parte, deinde, cum
odeno, communibus ſcilicet membranis, ac de omen-
participantibus, iisdemque interuenientibus, cum
machi quoque dexteriori extremitate committi-
. Nam, inde colon noſtrum, humiliori, obſcuriore-
e ex loco, procedere, et angulum, paulo maiorem,
to, vt ſuo tractu formet, hinc ſiniſtroſum dirigi, ac tan-
n, tanquam liberior zona, quam amplius excur-
rens

rens meſocolon tenet, ſub ſtomacho, et transuerſi
nec ſine obliquitatis nota, produci viſitur. Ita colon, ve
ſus ſiniſtrum hypochondrium, et inferiorem verſus ſpl
nis partem, accliui quodammodo via, cum perrexit, tu
ope omenti, iam, vaſis ſanguiferis accedentibus, tumi
et aucti, ad illud viſcus adligatur. Vnde, denuo id cra
ſum inteſtinum deſcendere, et, cum ſiniſterioris quoq
renis ſacco adipoſo, validisſime iungi, et cohaerere ani
aduertitur: mox uero, flexuoſam proſequitur viam, n
que minus, ab ſacci iſtius, quam, ab ilei oſſis regione, p
ribus ſcilicet aduenientibus membranis, ſed, contin
etiam, ac priori loco, ab meſocolo, quippe eo ſimul c
lato, firmatur, vt, quae ſic confluunt, vincula, idem,
in vltimo ſuo, verſus os ſacrum, flexu, pariter tenere
ſitu, ac nonnihil figere videantur. Nam, iuxta os
crum, etiam cum inteſtino recto, quaedam meſocoli p
ductio demittitur, et, vt ſtabile quodammodo, hoc lo
rectum eſſet, eadem continuatur, donec, recti inteſt
fines, longe alio, et tendinoſo magis vinculo, ad cocc
gis os adſtringantur, deſinatque meſocoli omnis pro
ctio, in ani ſphinctere, quem vterque leuator regit,
muſculus, et firmat. Quod ita primum vbi accidit, t
rectum arctari inteſtinum incipit; et idem, interno in
ambitu, veluti columnas, ad ani oras, et ſinus, valuul
que varias ſtruit, et condit; quae cuncta praeſtantiſſin
ille anatomicus MORGAGNVS *Adu. III. n. 6.* ac
rate deſcripſit.

§. VIII.

*Meſenterium ſeorſim perueſtigatur*

At meſenterium, quod, ob vaſorum melioris no
quae inter duplicem membranam continet, perinde
pinguedinis, glandularumque, inſignem copiam, et
liqua, elegans certe, ac nobile ligamentum eſt, nota
le

nque craſſitiem,et robur habet: primum vero, et vtrinque, quo loco peritonaeum, ab lumborum ſuperioribus vertebris, ac longis diaphragmatis diuertit finibus, id fieri videtur. Nam inde peritonaeum, cum ſurgit, ac flectitur, tum ad craſſam, robuſtamque accedit tunicam, quae non ſolum aortam obducit,ſed etiam arteriae coeliacae,et meſeraicae ſuperioris, ambitum cingit; vt, vel inde, meſenterium robur ſuum, primumque fundamentum accepiſſe conſtet. Nam, de validiore illo aortae inuolucro, quod et in thorace viſitur, primum coeliacae, licet diuertentis, ac meſocolo innexae, participare truncus ſolet; ſed maxime, illa obductione contecta,munitaque, meſeraica defertur arteria, et, quod modo laudamus, tegmen, eius ramos arteriae magnos, copioſos, totidem productionibus ſuis, in meſenterii ſubſtantia cingit, et, cum arteriis ipſis, ita roboraſſe id inteſtinorum vinculum videtur. Vnde,in primis meſenterium, ab ſibi innexis,ſcilicet arteriis,magis robuſtum; ab aliis,quae ſibi porro intexta ſunt,magis craſſum eſſe ctum putatur. Hinc ad omne inteſtinum tenue,par- duodeni ſuperioris tantum excepta, id excurrit, mibilique modo, inteſtini ad ſpiras, et volumina, adplitur: verum, ita plicatum ſaepius, atque conuerſum, ndem, fere a latere dextro, in meſocolon, id deſinere prehenditur. Poſt meſenterium, veluti centrale teium inteſtinorum, et prorſus inaequale vinculum, nc quoque conſiderandum meſocolon eſt. Quod ad us vtrumque adſtringitur,in parte vero media, quae per inteſtina tenuia eminet, planum, et aequabile eſt; , tanquam pars orbis mobilioris, et cedentis, ſimul mpliſſimum ſuperioris coli habetur ligamentum. Proe idem, ab origine, et, poſtquam vaſa ſanguifera, ex

propriis etiam fontibus, ſibi acquiſiuit, iam,quodammo
do aliter,illa vaſa, quam meſenterium, ſcilicet, in zona
modum, ac ita porro digerit, ſicut craſſi ad inteſti
omnem flexum, ductumque, id vinculum, egregie ac
commodatur. De vtroque autem vinculo, ac de vaſ
rum anaſtomoſibus, quaſi inſulis arteriarum, venarum
que, et reliquis, quae quidem porro dicenda ſuperſun
ea, breuitatis ſtudioſi, nunc de induſtria praetermit
mus. Sapienti nihilo minus conſilio, et,ſecundum nat
rae ordinem, liberior quidem, facta coli zona,ita prod
citur, ſimilique ex inſtituto factum eſſe,arbitramur, ut
latere vtroque, fixum, longeque magis adſtrictum,
lumbis, et, prae media ſui parte, anguſtiusque, ibi, c
lon eſſet, imo vero, vt, in ſiniſteriori abdominis late
longior eius inteſtini pars, quam a dextris haerere
quo placida, et alterna diaphragmatis actio, vrgere
licius, et diſcutere excrementa poſſit, quae quidem m
tu iuuante periſtaltico, eo perueneruntt. Atque, in
nui quoque inteſtinorum tractu, duodenum, atque
iunum, ileo fere maius, prouida natura fecit, vt, i
tumerent magis, et premerentur, motumque cont
torum exquiſite iuuarent. Quas inaequalitates, qui
columes viuunt, ob perennem vitae conſuetudinem,
que ſentiunt exquiſite, neque diſcernunt; ſicuti nih
minus aliae, et, quae minus opportune, ac, praeter
turae ordinem fiunt, triſtes arceſſere ſenſus ſolent.

§. IX.

*Tranſitio ad obſirmatam inteſtinorum anguſtiam exponendam*

Impatientes ſaepe, ſiue leuiorum, ſiue grauioru
et inſanabilium, aliquando morborum,aegri ſunt, ſu
rioremque humanis viribus opem, illi ferendam,a me
cis poſcunt; et, niſi omnia nos fallunt, deſiderandi oc
ſionem, inter alia, medicae artis, quae vulgo tradit

ha

ıud limitata definitio praebere videtur, qua, eius
eneficio artis,integram valetudinem conſeruari, et labe-
ctatam inſtaurari,vulgo perhibent. Quod opere exſequi,
cuti voluntate metiri, cum non ſemper liceat, tum,
ɔ vſum,quem omnis ferre medicina poterit,nos eandem
cere mallemus, quorumcunque ſcientiam eſſe conſilio-
ım, ad auertendos, aut leuandos, ſanandosque mor-
ɔs perutilem. Quae ita, neque a nobis eſſe, in ar-
s opprobrium, dicta, volumus; ſed, eadem nos po-
ıs commouerunt, vt ingenue, et ex inſtituto, de mor-
ɔ, quoad ipſe communiter inſanabilis eſſe ſolet, nunc
geremus; ad quem, nihilo minus opere, conſiliisque,
uandum, non minor, ſaepe, quam, ad omnes medica-
les morbos, grauiſſimosque curandos, prudentia re-
iiritur, et exercitatio. Sunt igitur in permanente in-
ſtinorum, licet, aliquando tolerabilii, habitus eorum
guſtia, a nobis expendendae, varietates complures,
u gradus, et ſigna, et cauſſae: deinde, pro leuamine
aiori, minorique acquirendo, varia ſpes inde ſupere-
; tandem vero, in ſeligendis, tam alimentis, quam
edicamentis, et, vt plura mala ſedulo arceamus, ae-
rumque pro viribus iuuemus, in his prudens con-
iorum adhibendum moderamen erit.

§. X.

Atque huic quidem vitio, in omni aetate, praeci- *Differentiae mali indagantur*
ıe vero, in conſtante, et ſenili, obnoxios eſſe homines;
hilo minus infantes, licet rarius, eodem naſci affectos,
ipſum vſus anatomes nos docuit. Proinde contra-
, ſiue tenue, ſiue craſſum inteſtinum ſolet; et, quae
pars laeditur, ea nunc altiore, nunc vero magis
ofunda, et alia parte quacunque abdominis, locum ha-
t. Etiam, haec particularis inteſtini habitus anguſtia,

vel ſimplex eſt, et, quae neque vitiatum, aliter ab ſan
diſtinguit inteſtinum, vel contra, partis affectae inflam
mationem, aut,inſigniorem quandam duritiem, aut con
nexionem prauam, aut, alia denique, habet coniuncta
adeo comitatur illa aliquando, aut plures, variosque ſ
quitur, ſiue inteſtinorum, ſiue partium aliarum morbo
Id vbi accidit, ardua tum res, iudiciique plena eſt, plu
res diſcernere morbos, qui conuenerunt, et omnia re
cte ſupponere; ſed leuius quoque malum, ab grauio
diſtinguere; cuius nihilo minus vtriusque, tradere
gna, non ita multo poſt ſtudebimus. Nam breuio
aliis inteſtini pars, et, aliis longior eius coarctatur po
tio; et, inteſtini ambitus, multiplici modo, graduqu
minuitur; denique, vel diſtentioni canalis plurimun
reſiſtit, aut contra cedere valet. Vidimus euidentes i
cadaueribus, neque in viuis plane negligendas, inteſti
anguſtias, quae ſymptomata, tantum mitiora, in homin
bus, et, data occaſione, olim pepererunt; tamen, alte
amplitudinis naturalis parte, anguſtius, quo loco factun
poſt obitum, videbatur inteſtinum, neque id aëre illat
ſicut ſanum, diſtendebatur experimento. Grauior
vero ab vitio moleſtias, et, hoc minus tolerabiles, ſu
natas eſſe obſeruauimus, quo magis, ab altera capacit
tis ſuae naturalis parte, et, in quacunque aetate, ambit
inteſtini, quo loco defecit: tandem, minima cauitas, ſi
tenuis, ſiue craſſi inteſtini contracti, quam quidem, ſi
proximo, et imminente vitae periculo, noſtra ex obſe
uatione, adulti, aliquamdiu ſuſtinuerunt, ea mi
mum digitum, inciſis cadaueribus, admiſit. S
omni autem gradu, quem diximus, id vitii, anguſtia
que genus facile permanet, vel inualeſcit, n
ex toto vnquam ſanatur; ſed ſalutaribus conſiliis, t

tu

um leuatur, et, veluti intra limites continetur. Pylori ſcirrhoſi, aut cartilaginoſi, inteſtinorum pariter aridorum, collapſorum, calloſorum, et inde, atque ab ſpasmis coarctatorum exempla, et plura, inter adſtrictionis alui cauſſas, relata leguntur apud BONETTVM *Sepulcher. Libr. 3. ſect. 3.* Quare ſymptomata, et omnes moleſtiae, quae malum ſequuntur, acceſſionibus, aut longioribus, aut breuioribus, pariter crebrioribus, aut minus frequentibus, ſentiuntur; aliquando, eae periodicae, aliterque incertae, inuaſiones fiunt: plerumque autem, cum haec ita plurimum variare animaduertitur, tum morbus plurium quoque comes eſt aliorum, aut, neque vno, ſed pluribus inteſtinum contrahitur locis. Eſt tandem, et id omne mali genus, vel recens, vel antiquum; et iſtud, ſi mitius fuerit, fere negligere aegrotantes ſolent; nec tum ita facile diſcernitur. Sed, quod perinde recens, ac grauius vitium eſt, medelamque omnino ſaepius admittit, id ipſum tractatione hac negligimus; ne omnem, de vermibus, venenis, aut colicis doloribus, doctrinam, longeque plura, nunc perſequi diſſertatione debeamus.

§. XI.

Itaque medicus, prudenti conſilio, exploraturus vitium, quale exponendum nos ſuſcepimus, ante omnia timetur, ſtudioſiſſimeque ponderet, quaecunque grauare inteſtinum, et ponere obicem, ſiue alimentis, ſiue excrementis poterunt. Inde vero ſollicite, hepatis ipſe, et ſplenis, et renum, aliarumque vicinarum partium, ſigna morborum, cum praeſentibus comparet, et ſcite haec vitia, veluti ratione amoliatur, ac diſcernat; aut, vbi opus ita fuerit, plura, quae obueniunt, diligenti meditatione, ſtudioque, is conciliare annitatur. Valet

*Signa mali leuioris in tenui inteſtino docentur*

in vtroque, tam ſimplici malo, quam compoſito, lata ab HIPPOCRATE lex, quam ille tradidit *Libr. VI. Sect. IIX. de morbis vulgaribus*: „morbi etiam tempus, et horam contemplari oportet, et, quae in morbo accidunt, „imprimis circuitus, ex hisque, quinam maiores, et quinam longiores, et incrementa. Totius quoque morbi „incrementum, aut remiſſio, aut vigor, et, quod magis, „quodque minus confecit, et quando, quanam hora, et „aetate, in conſiderationem adhibenda. Signa quoque contractionis inualeſcentis, non vnius generis eſſe ſolent, ſed, alia communia, inteſtinorum plurium ſunt, alia vero ſingulum, eſſe laeſum indicant; nonnulla, pariter tenue inteſtinum, prae craſſo laeſum eſſe; reliqua denique, leuius vel grauius, ſubeſſe vitium docent. Quibuscunque igitur inteſtina, vno, aut pluribus contrahuntur locis, ſiue connatum ob affectum, ſiue, ob acquiſitum, et, vtcunque, ex habitu prauo, id ita provenerit vitium, tum GALENVS ait *de ſanitate tuenda Libr. I. Cap. XIIX.* illis „aluus communiter ſegnior eſſe ſolet, neque ordine ſuccedit. Sed, in mitiori malo, alii, et ſibi temperantes, fere incolumes viuunt, contra, alii, poſt errores, in potu victuque, quales, ſani quidem, ſine incommodo ferunt, nihilo minus ſentiunt dolores, neque vehementiores, tamen grauantes inteſtinum, neque diuturnos. Tum vero, quaecunque tormina, fuerint ſubnata, haec loco quaſi abdominis conſueto, oriuntur; ſingillatim, si malum tenue occupauerit inteſtinum, talia, mox velut in loca incerta pergunt, et expanduntur, neque ſubito, ſed ſenſim conquieſcunt. Quare mali ſedes, vt recte cognoſcatur, nunc maiorem aegrotantis animi attentionem, et dolorum quaſi exercitium, ſed ſingulare quoque medici ſtudium, ipſe morbus poſtulare ſuo iure videtur.

I-

leuat haec vitae humanae incommoda, vel corporis, vel aetatis vigor, vel denique temperamentum; maxime vero, aptum vitae genus ſuccurrit, et, haec omnia, metuendis ceteroquin moleſtiis, partim obſiſtunt, partim medentur. Nihilo minus, illi, quibus tenue inteſtinum quodammodo coarctatur, hi ab acceptis alimentis, et, quae neque facile admodum digeruntur, communiter, breuiore temporis interuallo, quam, ſi craſſum vitietur inteſtinum, incommoda ferunt; hinc ſpirandi difficultas, quodammodo, in iſto caſu maior, et inquietudines, primis ex coena, ac nocturno tempore; et vtcunque tolerabiles, tamen diuturniores, quam in altero caſu, dolores ſunt. Ad haec, citius illi tum ſaturantur cibis, aut plures ructus mittunt, quibus inteſtinum tenue ita infirmum eſt. Inter ea obſeruari, hoc tardius, in imo ventre varii motus, et conſequi ſoni, aut murmura ſolent, quo quidem ab ſtomacho magis diſtat, anguſtiae in inteſtino locus. Ob hanc quoque diuerſam locorum diſtantiam, etiam varia alui ſiccitas, et adſtrictio eſt; et vniuerſim, illae moleſtiae, earundemque diuerſi gradus, ſe vſu, ac conſuetudine, ab ita affectis diſcuntur; quandoquidem ipſi, cum delectum habere alimentorum calleant, tum, creberrime, ab delibandis alimentis, quae quidem experturi incommoda ſint, praedicunt, curatiusque notant omne tempus acceſſionum, et modum.

§. XII.

Quae igitur moleſtiae, plerumque tardius, ab epulis inuadunt, et irrequietos homines faciunt, vbi craſſum contrahitur inteſtinum; ſed flexum inteſtini, certumque tractum, magis omnia veluti ſequuntur, eundemque clarius notant, quam ſi tenue ita laborauerit inteſtinum. Proinde, tum acceſſionis cuiuſcunque initio, quo loco mali

*Signa proponuntur mali leuioris, ſi in inteſtino craſſo eius fuerit ſedes*

mali ſedes haereat, dilucidius nunc cognoſcitur, plu
que iam ſuppeditantur, progredientis, aut finiendae a
ceſſionis ſigna. Nam, ex erroribus, qui ſanis etiam e
gui videntur, neque his noxam ferunt, contra, ſic ma
affecti, in colicam paſſionem facile incidunt; quae ve
tum mitior eſt, nec aegre remediis diſcutitur. Cu
proinde generis dolor, cum hominem adoritur, primu
in contractionis loco, exigue is figi, ſaepeque, pro ſecu
ſcilicet quantitate, ac vitii modo, ibidem recurrere; ſe
et inde, quodammodo obſcurior fieri, ac zonae in modu
moueri; denique, hoc magis expandi ſolet, quo plu
flatus ſimul anguſtiam perrumpunt, et veluti rugitu c
murmurant, mox vero abdomen intendunt. Nih
minus, ex maioribus in diaeta erroribus, his etiam gr
uiores, quae ſunt, et aliquando grauiſſimae naſcuntur c
licae paſſiones; quales et alii, craſſioris ſub inteſtini a
guſtia maiore, ſaltem crebrius, et a cauſſis leuioribus e
periuntur. Quemadmodum vero tenuium anguſtia
teſtinorum, hominem ad tormina, ſine inſigni vent
tumore, plerumque diſponit, ita tumorem grandiore
abdominis, et inflationem eius maiorem, ſub craſſo in
ſtino, anguſtiore facto, oriri ſaepius animaduertitur. A
haec, ſicciora quoque, ab craſſiore inteſtino anguſto, ſt
cora reddi, conſueuerunt, et adſtrictioris alui tum p
res ſunt notae, ac crebriores inde ſubnatae obſeruan
moleſtiae, quam quidem accidit, ſi mali ſedes partem
nuis inteſtini occupauerit. Tum quoque magis
uant malum, miſſi ex aluo flatus, plurimumque id
iectiones tollunt; imo vero, apta medicamenta, op
maiorem ferunt, et, quae euacuant, meliorem vſ
praeſtant, quam, ſi tenue inteſtinum ita fuerit in
mum. Frequens et eſt, in altiori craſſo, ſic labora

in

teſtino, plures, pertinaceſque moleſtias, quae propter
iguſtias naſcuntur, ſubito, et ſaepe, veluti ex improui-
, etiam ſine deiectione, ſi non omnimode, ſaltem ma-
nam partem conquieuiſſe; quod tamen ſe aliter quo-
ammodo habere ſolet, ſi coli inferius extremum; aut
ctum inteſtinum fuerit contractum. Nam, tum per
terualla potius, nec ſine labore, iteratoque conatu, ex-
ementa egeruntur; aut quaedam inteſtini conſtri-
tio, miſſioni fecum obſiſtere percipitur. Quibus, ita
iale adfectis, admodum frequentes teneſmi, ſeu inanes
ccernendi conatus, aluum praecedunt; et, interim tot
ntiuntur, ac fiunt, aut, aliter recurrunt moleſtiae,
uotquot accumulatae, de nouo, ſiue feces, ſiue flatus,
inteſtino, ciere poſſunt. Omnes, quibus colon, ma-
meque illi, quibus rectum anguſtum eſt, hi, ad hae-
orrhoides vtriusque generis magis propenſi ſunt; et
haemorrhoidibus, quae coecae appellantur, eae ſub re
i vitio, plures moleſtias, euidentesque, ac ſenſui obuias,
ferre in ano ſolent.

§. XIII.

De malo grauiori, cuncta in eo aſperari, quae mo- *Diagnoſis mali grauioris, te-*
diximus, patet; et, idem aliquando plures morbos, *nue inteſtinum*
ſymptomata arceſſere rariora ſolet. Quanquam *ſi id adſlixerit*
im, neque aequaliter amplum natura inteſtinum fecit,
c, vel annuli pylori amplitudo, hominis adulti, ſicuti
um arte anatomica praeparauimus, vix minimum di-
itum, ſed recens, indicem non aegre admittit; imo
ero, quanquam in morbo, quem modo tractamus,
iam aliquid conſuetudini dandum eſſe exiſtimetur, vt,
os, vel inde, iam ante permoti, malum leuius, ſine ma-
no vitae incommodo, ſuſtineri obſeruaremus; tamen,
aior anguſtia vix fieri, nedum inualeſcere ſolet, quin
lura, peioraque ſymptomata conſequantur. Quare, ſi

factum ita anguſtius duodenum inteſtinum, praet
omnem naturae modum, fuerit, tum id alimentoru
maſſam, haud, absque inſigni difficultate, transmitt
neque ſolum, in hoc loco, qui male adficitur, et, f
dexteriori hypochondrio, obſcurior tum dolor eſt, f
etiam anguſtiae obicem, atque inteſtini laborem, pr
xime ventriculus percipit, pluraque, ex grauiori, vt
usque partis labore, perinde, ac dolore, ſequuntur m
la. Igitur, qui ſic, data occaſione aegrotant, illi in e
gendis, ponderandisque alimentis, maxime curioſos, ſ
licitosque ſe gerunt; nam, ab cibo valde exiguo, pot
que acceptis, eorum grauatur ſtomachus, et valde angit
dum obicem is ſuperare annititur. Quare, inter digere
dum, multi ructus mittuntur, et varii ſenſus ſaporum
citantur; ac largior hinc ſudor, in ambitu corporis,
in facie erumpit; habitusue, tum naturalis color, m
tari obſeruatur. Nam inter ea, pectus, atque praec
dia anguntur, et, quaſi magnum laborem ſuſtiner
corporis fatigatur machina, totumque ipſum anxiu
et inquietum fit; ſed inde, pariter in conſenſum cor
pitur, et tremit, plurimumque id, diuturniore ſub
bore, languet. Quare, tum omnino, et, inter ſu
gendum alimenta, grauiores inteſtinum labores ſuſtin
niſi per vomitum fortaſſis reiiciantur, quae accepta fu
runt, aut obicem, viſcera, quae laborant, interea ſu
rauerint. Verum, vt illi homines, exiguo fere om
alimento ſaturantur, ita, eius facile admodum faſtidiu
aut, quae aſſumta fuerunt, per vomitum reddunt, prae
dereque, et mitti tum, ſine leuamine, crebriores ruc
ſolent. Quanquam vero citati vomitus, eo tempore,
gros torquent, et angunt; nihilo minus, acceſſio
in iisdem, quippe tranſiturae, maior ſpes eſt, qu
vbi leuamentum, ex ructu, aut ſuccedente aluo,
de

nique, ex ſubigendis, longiori temporis iactura, ali-
entis, ſperatur. Quo certe in caſu, illi per vomi-
m alimenta, hinc pituitam, deinde bilem reiiciunt;
, ipſe frequens vomitus, multam ſitim, aliquando, et
omachi grauiorem ardorem parit. Accidit nihilo
inus, vbi modicum ex alimentis duodenum ſubegit,
que permiſit, et acceſſio nunc finitur, ac, quae trans-
:unt anguſtiam, liberiora in motu fiunt, vt, praeci-
ti potius ea motu, et, in tractu reliquo inteſtinorum,
:rgant, neque ita porro, et quidem recte confician-
r. Inde vero, euenire ſolet, vt miſeri, angorum
n territi metu, non ſolum inediam epulis praeferant,
l etiam aliter, et, ex turbata chyloſi pereant.
uare intelligitur, quam inordinata, eo tempore, aut
ida, aut aliter varia, incertaque aluus eſſe ſoleat. Etiam
rum, quae modo diximus, pleraque, ſub grauius con-
cto, ſiue ieiuno, ſiue ileo inteſtino, adoriri homines
ſeruatur; nihilo minus acceſſionum principia, tum in-
:uallis variare temporis intelligitur; ſicut, pluribus men-
is, et in diuerſis, qui ſic aegrotant, diſtant ab ventri-
lo loca, quae in alterutro inteſtino laeduntur. Igitur,
nc altera, nunc vero tertia, aut quarta, poſt paſtum,
ra, nocturno, diurnoque tempore, et quidem, ab acce-
ſs alimentis, dum ea ſubigi nequeunt, inquietudines illi,
t iectigationes corporis, vehementioraque tormina,
tenſiones, ſiue ſupra, ſiue infra vmbilicum, aut ab al-
:utro latere, vel circa dorſum, aegri ſentiunt; breuique
n ſequuntur duriores, nec magni, ventris tumores, et
nnia, maiorem abdominis partem ſenſim occupant.
gillatim vero, quae in ieiuno adfligunt, ea frequenter
gis, et aliter, quam vbi ileon adficitur, impedire re-
rationem, vel angere hypochondria, praecordiaque
nſueuerunt. Fallit ſaepe numero ita laborantes appe-

titus, et illi modum, in ſumendis alimentis, quem ferr ceteroquin poſſent, facile excedunt, eoque tum longi res illi, et grauiores dolorum acceſſiones, ſibi conſciſcur Neque vero hos iuuant ructus, neque vomitus leuame tum adferunt; nec, niſi tardius aperta aluus, opitulatu ſiue ſponte etiam ſuperuenerit, ſiue arte vacuetur. Qua t nuium anguſtia inteſtinorum, ſtercora retineri ſicca, a lente admodum talia dimoueri, aut ſimilia ouillis, per uum excerni, frequens eſt. Itaque acerbiores tum on nes dolores ſunt, ſcilicet, ob maiorem ſenſum, quo tenue teſtinum, ſecundum naturae ordinem gaudet, ſyncop aut inflammationis, aut voluuli, conuulſionumque, in ceſſione graui, ſemper eſt metus. Omnia inteſtini gra lioris morbus atrociora, quam coli habet, quemadm dum, coli doloris occaſione loquitur IODOC LOMMIVS *obſeru. medicin. L. II.* Aliquando, in vt que inteſtino, vt exploretur, qui primario quidem ad gitur locus, tum, et in primis, ſi flatus copioſi mal augeant, CELSI experimentum eſt adhibendum, qu in colica paſſione faciendum is ſuadet: „Duas manus t „ſupra ventrem imponere licet, paulatimque deduc „colon, vt inueniatur in hocce inteſtino, ſicuti in iei „ita male affecto, mali ſedes; ſiue locus ipſe renita „ſiue aeger exactus eum dum animaduertat, et indi

§. XIV.

*Signa mali grauioris in craſſo inteſtino, ſi eius fuerit ſedes*

De vermiformi inteſtini coeci conſtat append quod ea interdum coaluerit, et, ſine diſpendio ſanita occluſa geratur; at, ipſum inteſtinum coecum, quo m natura firmauit in ſitu, et, prae ceteris amplum fecit, quoque maiores adfert moleſtias, et aegre tranſm feces, ſi coarctetur. Quam ob rem, occaſione data, quoque tardior aluus eſt, et tormina pertinaciora ſi ac, facile quidem, ad vtrumque, tam tenue, quam

nquum reliquum, craſſumque inteſtinum extendun-
ır. Vnde dextrum quoque dolere inguen, ſaepeque
l eius lateris teſticulum dolor excurrere percipitur.
ed,potius dolores, qui in colo contracto percipiuntur,
ephritidem imitantur; ſcilicet,cum ſtabiles ipſi ſunt, ac
eluti in angulis haerent, neque, ſicut in colica paſſione
ommuniter accidit, vagantur. Ceterum,ſiue inteſtinum
oecum, ſiue alterutrum coli latus peranguſtum ſit,ſiue
enique media, ac tranſuerſa coli zona valde coarctetur,
uncta tum nihilominus fiunt, et leui ex errore oboriun-
ur, quaecunque in paſſione colica plerumque obſeruan-
ur. Sed, omnis haec inteſtinorum anguſtia arceſſit
nala, quae ſingulari modo, veluti accommodantur, ad
ſſumtorum indolem, et tempus: maxime vero, ad om-
ium ſucceſſiuum, per inteſtina motum. Quare magis
requens tum inuadit vomitus, cum, in dextro, ſcilicet
bdominis latere,factum anguſtius colon eſt,quam,ſi ab
iniſtro latere id ita euenerit; et, eius rei cauſſam, duo-
leni flexus viciniam, quam ſupra notauimus, proxime
ccuſare non dubitamus. Sed, ne admodum permixte,
e mali ſede medicus ſentiat, igitur ipſe, ad principium
nuaſionis, et poſt epulas, quod elapſum eſt, tempus,
ecte animum aduertat, plurimumque anguſtiae ſedem
um docebit, tam topicorum, quam remediorum inter-
orum, quae ordinantur vſus. Singillatim vero, et, in
atere ſiniſtro, cum paullo longior coli pars valde con-
racta fuit, e. g. vt cauitas vix minimo digito amplior
t; tum multi, ac vehementes motus, ſenſusque, et
nurmura, aluum eo tempore praecedent, et anxios in-
er conatus, doloresque, qui, et illis parturientium quo-
ammodo ſimiles ſunt, ſuccedet deinde aluus; imo vero,
egerrime tum clyſmata applicabuntur, nec ſperatum
pſa auxilium ferent. Inde enim, et ante miſſionem te-

cum, plurimum fatigantur aegri, et ſudore frigi do, ob arduum, atque diuturnum inteſtini laborem perfunduntur, valdeque abdomen tumet; et communi ter, ſicciora, aliquando arida penitus, et indurata, a pauca, tandem excernuntur. Tales haud raro aluina feces, in vltimo coli flexu, perinde, ac recto in inteſtin colliguntur, et, cum tenacius haerent, tum nonnun quam ſaponis ad ſpiſſitudinem accedunt, et memore exemplorum ſumus, quibus eaedem, ſpecillo cauo, i anum miſſo, et particulatim, excerpi debuerunt. Quo adeo aſperatur malum, vt, ex anguſtioris inteſtini craſ vitio, tam doloribus crucientur homines, quam grauiſ ſimis vexentur deſidendi deſideriis, imo vero, vt, a vſque conuulſiones, illi aegrotent, ac tremant. Qu rum, et, inprimis ſeniorum corpora, prae frequentibu acceſſionibus, et, prae diuturno huius generis malo, fie incurua vidimus, quod ipſi, hocce contracti corporis p ſitu, quippe tum ſibi grato, leuamentum quaeſiuerin Pluribus ita de cauſſis, illi tum miſere tranſigunt v tam, cum coli longior pars, et rectum inteſtinum, ſ pra ani ſphincterem, peranguſtum eſt factum. A ſimul vehementer ſollicitatur aluus, et illi, quaſi vl mos parturientium experiuntur conatus, quibus ſim contractior ipſe ani ſphincter, ac fibrae eius rigidior ſunt, quam, vt omni ſpiritu, ac crebrius quidem inte to, omnibusque viribus collatis, plus, quam pere guum mittere, aegri valeant. Quam ob rem his, cet temperanter viuentibus, nihilo minus ſicca, et ſa pe cruenta eſſe aluus ſolet. Caueat ſibi medicus, vt cruore, ab alui adſtrictione viſo, arguat ſtatim, cri cum hunc eſſe haemorrhoidum fluxum; quo quide in genere, medici plures hodie errant, cum, doctrin de haemorrhoidibus abuſu, neque minori ſuperſtitio

pr

raeoccupati, nimium inde augurari, ac ſperare ſo-nt. Sed aliis, ab ingenti, ac frequenti conatu, quem, iter excernendum aluinas feces, ipſi exercent, plurimum teſtini extremitas laxatur, et eadem, extra ani limites aturales extuberat; nec magno niſi cum incommo-o, tum, quod procidit, aut haeret, reponitur.

§. XV.

Carnearum inteſtini fibrarum, praeſertim vero nnularium accuſare breuitatem, inertiam, ac ſtuporem, :ebit; quae, ſicut augeri ſenſim ſolent, ita, in parte nguet motus periſtalticus, aut ceſſat. Patet, ita ela-ris, et natiuae fibrarum carnearum virtutis, in mor-o, iactura; ſed, intelligitur, quod natura ceteroquin con-eſſit robur, id ita, vel propria muſculoſae culpa tunicae, el quoque contiguorum ex vitio quaſi ſtratorum, pri-num oriri. Inter haec princeps eſt, qui omne fouet, ac dila-ri feliciter inteſtinum facit, celluloſus maior, interiorque ontextus, quem ſupra diximus. Neque vero deſunt remo-ores cauſſae, quae totum habitum, in parte quadam inte-tini, male adficiunt, eundemque, vti diximus, langui-um reddunt. Vtcunque inferatur vitium, vel a caus-ſubnatum id eſſe cenſetur, qualis in anatome defun-torum abunde in ſenſum incurrit, aut, quae facile o-nem tum viſum fugit. In iſto genere, vitioſa inteſtini ad ca quaedam adſtrictio, deinde obeſitas, ſcirrhi, variique imores, et, quaecunque premendo, aut contrahendo ocent, denique, acutum inflammationis, et voluuli vi-um, ac plura, diſcernuntur. At, in altero genere, od hac tractatione ſeorſim ponderamus, rarius ſpaſmi, olim quidem illati, in cadaueribus ſuperſunt riora ſigna, aut manifeſtae cauſſae; neque ſemper citatis in habitu reteguntur notae, pluresque inteſti-infirmitates, non tam colorem eius, et alia externa mu-

*Cauſſae vitii huius inteſtinorum docentur*

mutant, quam, magis compactum canalem reddun
Neque vero ab inferendis moleſtiis, ea viuorum inte
ſtina contracta,quoque cenſemus eſſe aliena, qualia, i
cadaueribus, ſi viſa fuerint,nihilo minus diſtentionem, ſe
experimento tentatam, neque omnimodam admiſerunt
prope,ad illum modum,ſicut,ante tres annos,ſtomachum
alicuius cadaueris,in medio quidem valde contractum,e
quaſi duplicem viſum, ſcilicet aëre,cum impetu quodam
illato,nihilo minus expandere notabiliter potuimus. Quam
quam, inter eius generis experimenta, interdum id il
accidere in inteſtinis, largimur; plurimum tame
abeſt, vt illaeſam inde, ac prorſus liberam fuiſſe, ill
rum partium, in viuis functionem, nos temere arbitr
mur; ſed, potius,malum leuius, a grauiori dudum e
ſtinximus. Remotas, quas vocant cauſſas, prae
puasque, et obuias, tantum addamus. Proinde n
minamus,adſtringentium medicamentorum, et alime
torum, deinde aromatum, et ſpirituoſorum liquoru
abuſum; imo, medicamentorum omnium farragine
ac copiam: porro,diarrhoeas, dyſenterias, ingrauidat
nem moleſtam, dolores, ſiue a rebus venenatis, ſiue
vermibus, aut aliter excitatos, ſeniles ſiccitates,menſiu
aut haemorrhoidum, vel cohibitos, vel immodicos
xus; immoderatum quoque addimus externi caloris,
gorisque vſum, parciorem potum, vitam ſedentariam
reliqua. Vniuerſim, quae ſiccant ,male nutriunt,et
ctunt,quemcunque celluloſum,et, omnem inteſtini c
textum, ac ſtupidum reddunt,aut aliter,ſpaſmum carn
rum fibrarum cient, et ſeruant, ea communiter infe
malum ſolere,de quo loquimur,cenſemus. Quae,cum
diſputamus, neminem facile, abundantem in con
tu celluloſo interno, pinguedinem, licet, in obeſis
male adfectis, accuſaturum, confidimus; quando

lem in eo vaſa, quae pinguedinem ſecernunt, haud
iniri, ſupra docuimus. Atque in ea conſentientem
Cl. ALBINVM habemus, qui, neque in valde obeſis
adaueribus, illum contextum vnquam pinguem ob-
ſeruauit.

§. XVI.

Sed neque omnibus valde moleſtam, noxiamque
teſtini, vel inueteratam quoque, anguſtiam eſſe, id paſ-
m monuimus: tamen, negligenter ſi habita, ac male cu-
ata, inde vero facta grauior ipſa fuerit, tum, et cre-
ras, et diuturnas acceſſiones profert, incommodaque
lura, ac morbos parit. Qua igitur de cauſſa, inter ar-
tum tenue, et craſſum inteſtinum, in malo fecimus, nec
ue diſcrimen; imo, neque ſupra neglexímus, tam ſim-
icem, quam compoſitum cenſere morbum. Facile
unc quisque intelligit, quod vnum malum, tolerabilius,
rae altero ſit, et maiori, aut minori cum ſtudio, et
pera coerceatur. Omnibus vero, ſic aegrotantibus,
ſenſiſſima, ac ſemper metuenda, tum tenuis, tum
raſſioris inteſtini, inflammatio eſt; licet eam ſaepius ſibi
ontrahant, ac voluulo corripiantur, quicunque in te-
uis inteſtini inciderunt morbum. In omni hoc malo
uum eſſe apertam, id hoc magis ſalutare ſignum erit,
uo quidem magis eadem acceptis reſpondet alimentis,
el ordine, et cum leuamento ſuccedit. Etiam alui fe-
s, quo magis a modo naturali, ſiue quantitate de-
iunt, ſiue qualitate inde recedunt, vel etiam ſine ordine
ittuntur; eo grauius, communiter, ſubeſſe vitium ſi-
nificant. Facile haemorrhoides ſibi acquirunt, quibus
arctatur craſſum inteſtinum, neque ſemper, ſed ali-
uando, et quidem maius inde, leuamen ſentiunt, quam
, quibus ita tenue male eſt adfectum. Atque, pro re
ta, iam, vomitu acceſſionem leuari, aut finiri, iam vero,

*Leuamen, qui ſperare poſſunt, et contra quid alii metuere debent.*

ructus,aut flatus,qui mittuntur,idem procurare, aut al uum fuſiorem ſoluere malum, id ſupra diximus. Igitur tam inter tormina,quam,cum finitae acceſſiones fuerunt ſiue praeſentium, ſiue futurorum euentuum, et omnium eorum, quae porro accidere poterunt, colliguntur ſign Vnde,alii in acutos, et breues, alii in chronicos morbos ſigillatim vero in tabem,aut cachexiam, quin plures inc dant,eſt metus. Effugiunt crebriora,perinde,ac grauior ſymptomata, quicunque ſobrie, et ad morbi ſtatum, eiu que grauitatem,accommodate viuunt. Nam, in plur dies,alui obſtructionem, licet, contractionis vitio inu teratae,ea nata fuerit, et porro, in ſeros annos,tardiore fecum miſſionem, tolerabilem eſſe, id experientia t ſtatur.

§. XVII.

*Quae praeſentes moleſtias leuant et tollunt.*

Quanquam hic morbus,cum coli dolore, et adſtı ctione alui, quae, pluribus quoque de cauſſis, ſubin oriuntur, multa admodum communia habet: tame vel leuiter in arte noſtra verſatus, qui fuerit, is iam iis, quae adhuc tradita fuerunt, intelliget, id ,quod tı ctamus malum, maiorem omnino indagationem, et m dici circumſpectionem, deinde, in primis alia pleru que medicamenta, cum fuerit grauius, id poſtulare teſtini vitium. Acceſſione igitur grauiori, quam ta tum curamus, dolorem ſemper leniendum, aluumq communiter aperiendam eſſe, confitemur. Nauſe nihilo minus, vomitumque, medicamenta, vel ea auge quae ceteroquin nos plurimi, in colica paſſione, aeſtir mus. Id ita in primis accidit, vbi duodenum vitio borat; nihilo minus, remota magis, licet a ſtomac mali grauioris ſedes fuerit, et, eius generis efficax n dicina retineatur, atque ad inteſtina iam deferatur; tan rariſſime leuari inde morbus, ſed potius aſperari ſo

ac, primum in duodeni, aut ieiuni, ſcilicet, ad ſtoma-
hum propinqui, contractione, ſicut facile, ac, cum le-
amento, in acceſſione vomitur, ita arte vix vomitus, iure
uidem procuratur; ſicut deinde verbis pluribus dicturi
imus. Tum vero, et tempeſtiue quidem, aut ſedare
iuturniorem vomitum, aut roborare ſtomachum ex-
edit; conſultumque erit, eius fouere regionem epithe-
iatibus, e ſpirituoſis medicamentis, aut cataplaſmati-
us, ex aromaticis, et carminatiuis, quae fiunt. De vſu
emediorum interno, potiones gratas, et analepticas, ſe-
e praeſtare reliqua, neque contemnendum ſaepe vini
im ſelecti hauſtum eſſe, obſeruatur. Quo certe tempore,
ioleſtias vomitionis, et, quaſcunque aeger, communiter,
x errore ſibi conſciuit, ipſe patienter ferat; nec vrgeat
iedicum, vt plura medicamenta praeſcribat, quorum,
im maior quantitas, tum vehemens qualitas, morbi
onditionem omnem intendunt. Quae certe expecta-
o, licet, in illo caſu, ſalutaris quoque cenſeatur eſſe, cum
iunum, aut ileum inteſtinum, et maiori a ſtomacho in-
eruallo, anguſtiam contraxerunt; tamen, hoc in caſu,
otior eſt iuſculorum, et omnium, quae molliunt, et
ſius olei vſus. Iam, et cataplaſmata, et inunctiones, ex
enere eorum, quae molliunt, fieri debent: et magis,
m aluum clyſmate ſubduxiſſe, iuuat. Maiorem nihilo
iinus vſum, clyſteres habent, cum craſſum ita inteſti-
um laborauerit: magisque tum carminatiua blandio-
a, in auxilium trahuntur. Omnia, quae ex opio, nar-
oticisque fiunt, quocunque ea tempore adhibeantur,
iorbum pertinaciorem reddunt.

§. XVIII.

Finita acceſſione, et, cum homines, contra eius *Quae futuras auertunt moleſtias, ex claſſe alimentorum*
eneris dolores, defendi volunt, tum omnibus immo-
erate viuentibus dicendum eſt: ſibi, neque conſiliis,

neque medicamentis, praeſertim in hoc malo ſuccurri quod ex toto quippe ſanari, cum aliquantum inua luit, non poteſt. Nam, vix illi, reliqua naturae bonita te, roboreque, plurimos, et ſenſim auctos, atrocesque paroxyſmos effugiunt; niſi reſipiſcant, et bonae indo lis more aegrorum, ſobrie, ac temperanter viuant; ne que, ſi magis appetitui, nedum gulae indulgeant, quam propria experientia eos docuit, quid ferre inteſtina, ſin incommodo ſoleant, quid vero accipere, et ſubiger recuſent. Quare, poſt curioſum, veluti ſtaticum, quo commendauimus, in vita regimen, certe maiorem inte ſtini fibrarum ſtuporem, atque ſiccitatem, auertunt tranſitumque aſſumtorum alimentorum promouent, e egregie tum iuuant, quae lubricare, et emollire ſolen Quare commendantur iuſcula, et ſorbitiones, cereuiſia tenuis potus, neque flatulentae, neque nimis amara Seligendae etiam carnes ſolubiles ſunt, et facile digerer dae; e piſcibus permittuntur minuti, et ex oleribus, qua minimum flatus pariunt, et augent. Praeſtat panem fermento infectum, albus. Sed facile admodum, q his malis ſubiiciuntur, aut vino, aut potu thee, vel co fee, aut lactis, abutuntur. Grauant alimentorum can lem legumina, et crudiores cibi, ac fumo, quae ind rantur, et longe plura. Optumae notae oliuarum ole aut ſimili, ſed multo, condiri alimenta expedit; et, un uerſim, quae ſiccant, et flatus generant, aut ferment tionem excitant, nedum, quae adſtringunt, ſedulo n gligi, ac vitari debent.

§. XIX.

*Quae futuras moleſtias auer tunt, ex euacu antium claſſe medicamento rum*

Iam, vt recte aluus moueatur, et ſuccedat, id c rari, prae ceteris a medico debet. Eam ſemper natu meliori conſilio procurat, quam medicina mouet. Se genda nihilo minus, pro hoc ſcopo, idonea alimen

erun

runt; maxime vero, neque medicus purgantia incon-
derate praeſcribet; etiamſi, ſiue mucus, qui per vo-
nitum, aluumque, aliquando excernitur, ſiue copia ob-
nurmurantium aſſidue, vel eductorum quoque, flatu-
m, vrgere fortiorum vſum purgantium, omnino aliis
ideatur. Quam enim mali cauſſam, medicus purgan-
ibus tollere non poteſt, cur iisdem fortioribus irritabit
am medicamentis, et ita, vtcunque ipſe ſiccabit inteſti-
a, ac futuros paroxyſmos, quaſi, ex inſtituto aſperiores
eddere, imprudens ſuſcipiet? Quo certe in caſu, rarius,
ec, niſi circumſpecte, ſenna, nedum fortiora medicamen-
a, et, quae magis purgant, aliterque ſiccant, ſuadentur.
gitur magis errant, qui omnium ordinem ſucceſſiuum,
uae in canale alimentorum infirmo fiunt, vſu vomi-
oriorum ſubuertunt. Sed magnum ferre vſum, clyſte-
es conſtat, quotiescunque, tam in acceſſione, quam extra
l tempus, et, pro ſcopo auertendi malum, expedit, euo-
ari largius ex inteſtino craſſo, quae cumulate in eo te-
entur, et varie nocent. Quare, ad illos dolores, qui
rocliues ſunt, et adſtrictionis alui vitio laborant, iisdem,
lerumque auxilium clyſteres, omnino praeſtant. At,
ui morbus, propter loci contractionis diſtantiam, mi-
us commode leuari clyſteribus poterit, in hoc certe
luum mouere digeſtiuis, et laxantibus, decet. Quare
ommendandus, inter ea, quae aluum laxant, mannae, et
amarindorum, et caſſiae vſus eſt; aut etiam ſal cathar-
ticum, ſiue Anglicum, ſiue Sedlicenſe, tum adhiberi in-
erdum, cum fructu poterit.

§. XX.

Neque vero, alia de cauſſa, laxantium iam ſuaſimus
ſum, quam, vt ea interdum cruditas, aut ille mucus,
ui facile admodum, infirmo in inteſtino, abundare ſolet,
pportune per aluum euacuetur: Sed iam, et inter al-
teran-

*Quae futuras moleſtias auertunt, ex alterantium claſſe medicamentorum*

terantia quidem medicamenta, porro commendamus quae longiori tempore talia detergunt, et ad faciliorem exitum omnia diſponunt, ſed, quantitate minori plerumque accipiuntur. Quamquam enim, ſiue temperamenti, ſiue aliarum aegrotantis conditionum, ſimul prob habenda ratio ſit; et ſubinde, ſelectiora amara, et ſtomachica, ac carminatiua qualia e. g. e. centaurio minore aurantiorum corticibus, imo vero, caſtoreo, et ſimilibus fiunt, nonnunquam propinari poſſint; tamen inter ſelecta magis remedia, et, quae preſſius ad ſcopum faciunt, inter alia eſt caprini lactis ſerum, quod cum cremore tartari fit, deinde ſalia plantarum, et tartarus vitriolatus terrae foliatae tartari liquor, et eius generis medicamenta numerantur plura. Neque vero ſatis tuto adhibentur quae cum ſpiritu vini parantur eſſentiae, aut tincturae, n fortaſſis exceperis, quae multo ſale praegnantes ſunt quales, tartariſatae tincturae habentur. Siniſtre plerumque medicamenta adhibentur, valde amara, fortiora carminatiua, et ſtomachica, et vniuerſim, quae vim ſiccandi habent. Quo ex argumentorum genere, etiam p tet, quantum detrimenti alimentorum canalis, ex abu martialium remediorum capiat; praeſertim, ſi noſtrum quod tractamus malum, cum hypochondriaco, aut vterino morbo medici confundant. Neque vero, acidularum et quidem tepide potarum, aut quoque thermaru prorſus contemnitur vſus; ſed, quoad haec medicame ta infida ſunt, neque auxilium, quod inde ſperatur, ſe per ferre ſolent, eius rei cauſſa marti a nobis, et cal riae terrae adſcribitur mixtis. Quare, haec ſaepe v prodeſſe, aut duntaxat breue ſolatium, vitio hoc lab rantibus, adferre, nil miramur; ſed, neque tum, prae piti nimis conſilio, de cuius viſceris grauiore obſtruct ne, et ſcirrho, vel aliis, plura ſemper hariolari licet; qu

nia

am, vel ſola inteſtinorum anguſtia, ea proferre ſym-
ꝛomata valet, quae hypochondriacum affectum, et alia,
cile mentiuntur. Eſt et, inter externa remedia, mol-
entium inunctionum, ſed, maior longe, tepidorum, et
uae dulcis, balneorum, aut, cum vegetabilibus emolli-
ntibus factorum, praeſtans vſus. Cunctis vero reme-
is, quae modo nominauimus, nonniſi moderate ad-
odum, prudenterque vti decet. Nam miſeri, inter
ures cenſentur, qui, vt ad ſenſum ſibi leuamentum ad-
rant, cum quidem tolerabile adhuc vitium eſt; nihilo
inus, vel ſiniſtre ſuadentibus ita medicis conſultoribus,
cipiendarum pilularum Beccheri, vel quarumcunque
lſamicarum, ac deobſtruentium, imo vero, puluerum
gerendorum copiae, et aliorum vſui medicamentorum
equenti, ac copioſo adſueſcunt, vt porro ipſi, cum medi-
, ita quidem in re, aut fluctuantibus, aut cuius doctrinae
perſtitione praeoccupatis, viſcerum, nunc atoniae cor-
gendae, nunc, fluxus haemorrhoidalis conſequendi, vel,
acunque aliena ſpe ſaepiſſime alantur, ſed fruſtrentur,
, potius aluum, ita fere quotidie, ipſi ſollicitent, nimium
ro, vt inteſtina ſiccent, ſtupidaque magis reddant; deni-
ie vero plurima ipſi conferant, quae ad aſperandum ma-
m, et, ad arceſſendum peiora ſymptomata, ac morbos,
nimode conueniunt. Incidebamus A. 1716. quinqua-
enariae cadauer feminae, cum praeſto medicus eſſet,
i, per plures annos, miſeram, vti aiebat, ſeruaſſe ſe ia-
bat; multasque libras pilularum, Beccherianis ſimi-
m, etiam eſſentiam, nunc millefolii, nunc pimpinellae,
giter propinauerat, donec colon, in ſiniſteriori parte,
xuque ſuo, et maior inteſtini recti pars, omnia vero,
dis longitudine, adeo compacta, contractaque eſſent,
ne minimum quidem digitum reciperent, et miſera,
cruciatibus, quos ſupra deſcripſimus, tandem cache-
m ſibi acquireret, atque obiret. Eleganter BERNH.

RA-

RAMAZZINVS cap. II. de principum valetudine tu-enda monet: in alimento medicina bonum aiebat Hippo-crates; medicamenta etenim frequenter ſumta, prae-ter malum habitum, quem inducunt, ventrem indies adſtrictiorem reddunt. Neque de ſenibus duntaxat, eius celeberrimi autoris intelliguntur verba, quae ſequun-tur: aluus itaque mollis ſeruanda, ea cautione tamen, n plus quam par eſt ſolutior reddatur; ex his enim duobu extremis tolerabilior alui adſtrictio, quam eiusdem ſoluti

§. XXI.

*Concluſio* Quare cuncta, quae modo propoſuimus, hoc ſe uanda ſcrupuloſius erunt, quo malum grauius, et maio morborum imminentium metus eſt; denique, quo ma gis indicantia, et contra indicantia, quae ita medici vo cant, ipſos exercent, et ſollicitos reddunt. Quodcur que vero ſolamen, diaetae legibus, quas aegri tenent, in petrare ipſi poterunt, id aliter, et, conſilio admodu peruerſo, medicamentis conſequi ſtudent. Vel enir ad ſeros vsque vitae annos, alui adſtrictionem notabile ferri, id, niſi omnes compertum abunde haberemus, v ex MARTINI LISTERI commentario in Sanctorii St ticam de ſene, octoginta ſex annorum, quippe, non n ſingulis ſeptimanis, imo, interdum, intra quatuordeci dies, ſemel aluum apertam habente, rei exemplum ei pateret luculentum. Monendi iterum aegrotantes impo tuni ſunt, ne acceſſionum, inprimis earum, quas ſua cu pa ſibi contraxerunt, aut inuaſionum, aliquando ſatis t lerabilium, impatientes nimium, et intempeſtiue fiar medicosque, quos, nec ſemper conſtantes ad m nus habent, vrgeant, et ad dandum varia, multaque r media, impellant, vt ipſi, taedio ſollicitationum immod ratarum permoti, et, aliter fluctuantes, facile farragine medicinarum praeſcribant. Nam, vel inde, inter alia, fatal morbi ſuperuenient, mors vero accelerabitur, vitae incommodorum finis.

(o)

FACVLTATIS MEDICAE
IN
ACADEMIA LIPSIENSI
H. T.

# PRO-CANCELLARIVS

# . AVGVST. FRID. WALTHER

ARCHIATER REGIVS ET PROF. PVBL.

# BSERVATIONES ANATOMICAS

SELECTAS TRES
DE
VCTV THORACICO BIPARTITO,
ENA BRONCHIALI SINISTRA, ET IN-
FERIORE ARTERIA HEPATICA, SVPERIO-
RIS MESERAICAE SOBOLE,
EXHIBET,
ET

# PANEGYRIN MEDICAM

INDICIT

SI celebriores anatomici, luculentas olim ſectionum ſingularum deſcriptiones, nouis ſuis obſeruationibus, quibuscunque, praemittere, quam, prima quauis obſeruatione, et breuiter, de pluribus agere exemplis maluiſſent, reliqui artis doctores, tam aequales, quam oſteri omnes, ſaepius habuiſſent, quae felici magis ſuceſſu confirmaſſent, aut amplificaſſent, aut, etiam ſubine emendaſſent. Quod, cum illi neglexerint, et comaratam alii anatomen magis coluerint, hinc, vtraque e cauſſa, nati errores, propagatique, ac, plures relictae es dubiae fuerunt. Clariſſimum rei teſtimonium, de eruo intercoſtali, nunc perhibere poſſemus; de cuius otabili flexu, et via, quam ab origine, et inter deſcenendum e cranio, vel ante, quam is ad vagum acceſſit, ſe neruus tenet, perſpicuae, quantum nos ſcimus, ondum habentur anatomicorum obſeruationes; vnde,

et nos permoti, in eius origine, adhuc dubia viſa, per
inde, atque in eius progreſſu, rectius quidem exponen
dis, aliquam nuperrime operam collocauimus. Se
tantum nos memores iam eorum ſumus, quae ex ana
tome publica d. d. 29. Octobr. 1729, deſcribenda, com
municandaque, in *Actis Eruditorum Menſe Ian.* 173
polliciti ſumus. Atque maiores tradere chyli, lymphae
que vias, deinde, bronchialem deſcribere venam ſin
ſtram, poſtea, hepatis arterias, quales memorabili exem
plo tum vidimus, declarare verbis aggredimur.

*Obſeruatio prima, de ductu thoracico bipartito et in vtramque ſubclauiam venam deſinente*

Verum tractationem a lymphaticis venis, et qu
dem lumbaribus, ordiri expedit, antequam commun
lymphae, chylique receptaculum, huius cadaueris,
reliqua, vti viſa fuerunt, deſcribantur. Quare, in ho
noſtro exemplo, primum, duae ſpectantur lymphatica
inferiores venae, quarum ſingulae diameter, nequ
linea minor ſesqui altera eſt. Eminent eae, propte
vertebrae lumborum quartae corpus, et, ab vtroque l
tere, in chyli ciſternam, quam dicunt, eiusque inferio
rem partem, rotundioremque, et, in experimento, quo
fecimus, tumidam mercurio, et extuberantem, ita def
nunt; quippe cui, lympham olim reddiderunt, quae
partibus ſubiectis omnibus, eo deriuata fuit. Proin
vtraque, duorum transuerſorum, ab conceptaculo chy
digitorum interuallo, iliaca adſequitur vaſa, eorumqu
ductum imitatur. At, paulo ſuperiori loco, et tribus
neis, ab hoc chyli, lymphaeque conceptaculi tumore, e
ſub emulgentibus, dexterioribusque vaſis, iam, veluti a
inferiore, ac propinquo rene, aliae tres venae, lymph
tico-lacteae, idem ad conceptaculum tendunt. Qu
illis prioribus, neque craſſitie cedunt, neque tam
prorſus, magnitudine, inter ſe ſunt aequales. Nam,
h

is maxima, quae eſt, ea paullo maiorem, prae duabus ymphaticis, quas ante diximus, diametrum habet. gitur, in experimento, tot, quaſi conceptaculi ramos, lle mercurius, qui inde, ad proximarum vſque valuula-um obices receſſerat, auditoribus noſtris videndos, ab lextro latere, et quidem interuallo, ac longitudine, nius alteriusque digiti transuerſi, ita diſtinguendos de-it. Neque vero, plurium conceptaculi ramorum, ibi eſtigium porro fuit. At, ab oppoſiti renis parte, et ltero, ſiniſterioreque, conceptaculi chyli latere, hoc pſum non niſi ſingulum vas, et quidem loco, emulgen-bus vaſis ſuperiore, ac, prope extremitatem ſui ſupe-orem accepit. Quod vas ſiniſtrum, maximo ex illis, uae modo deſcripſimus, minus eſſe cernebatur; neque men, ab hoc latere, plures natura conquiſiuerat cana-s, quos reddidiſſe chylum, lymphamque conſtaret. uare pro canale alimentorum, ac, pro viſceribus, quae l chylum elaborandum vtrinque ſpectant, vniuerſim, ffeciſſe haec quatuor lateralia vaſa, lymphatico-lactea, identur; quandoquidem tot, veluti trunci, in meſente-i ambitum, numeroſiſſimas ſoboles, ramosque diffude-int. Tria illa vaſa lymphatico-lactea, dexteriora, quae ommemorauimus, etiam in aliis cadaueribus, ab ſini-eriore chyli conceptaculi latere, viſuntur; deinde, ali-uando, bina duntaxat in alterutro obſeruantur, et aliter cadaueribus numerum, magnitudinemque omnium, poſitum variare, monemus. Incipit vero chyli, lym-aeque conceptaculum extuberare, ſub parte media, uartae lumborum vertebrae corporis; inde, ſed poſt-uam recepit tria illa dexteriora vaſa, id porro, quatuor citer digitorum longitudine tranſuerſorum, vſque, ad mborum primae vertebrae, ſuperiorem locum, inter

 car-

carneum vtrumque, ſepti tranſuerſi finem, ita ſurrex
vt, neque in hac via aequalem, ſiue ſuperficiem, ſiue c
pacitatem videndam, experimento daret. Idem ver
quo loco tres illos ramos accepit, ampliſſimum eſt; n
que tamen, apice minimi digiti, maius eſſe tum viſitu
Praeter ea, quae modo diximus, id in ſuo tractu, ſubinc
et tribus, quatuorue locis, quaſi tortum nonnihil, ab v
alteraque parte eſſet, aut, exigue in ſe rediret, iterumqu
in progreſſu emineret, ſic oculis attentis cernitur. T
tum igitur conceptaculum, duo, inferiores illi, canal
quos ab initio commemorauimus, primum compoſu
runt; ſcilicet, ipſi, nunc volumen inaequabile, neque ſi
flexu ingreſſi, ac, pinguiori membrana merſi, et inuice
nexi. Iam, dexterioris iſtius, lymphatici vaſis, et, vtcu
que, in receptaculo torti canalis, qui tres illos accepe
ramos lacteo lymphaticos, ſatis conſpicua, in volumi
legebantur veſtigia; imo alterum quoque canalem, ly
phaticum, nonniſi ſingulo, ſiniſteriorique vaſe lympl
tico-lacteo, et ſuperiori loco, auctum eſſe intelleximi
Ita vero, id conceptaculum lymphae, et chyli, nonn
ex duabus maioribus partibus, ac pinguiori tunica m
ſis, et connexis, ſenſim vero auctis, factum eſt; ſed, qua
or digitorum longitudine transuerſorum, totum gauc
ac progreditur; atque, tum ſuperiori vertebrae prin
lumborum loco, et quidem, inter carneos diaphragm
fines, in ſingulum mutatur, et anguſtiorem, thoracic
ductum; qui inde ad thoracem pergit. Etiam hic
ctus, primum, et, ſub pollicis interuallo, maiorem o
nuit amplitudinem, quam ille poſtea habet, cum, ir
venam ſine pari, et arteriam aortam, maiorem is, v
ſuae partem proſequitur. Verum tranſimus ad loc
quo, ſingulari exemplo, in hoc cadauere, accidiſſe re

dan

damur, vt, iuxta tertiae intercoſtalis venae, ex azygos
vena, originem, ductus thoracicus in duas diuideretur
partes. Vterque canalis, ab altero, magnitudine vix di-
erſus: ſed vtriusque, ſimul quidem ſpectata, amplitudo,
imenſione priori thoracici ductus, paulo maior obſer-
ata fuit. Qua igitur occaſione, ſic aliter, cum hoc du-
tu, atque, chyli cum conceptaculo, rem cecidiſſe, adno-
uimus; ſiquidem, conceptaculi ambitus, ad ſe con-
uentium magnitudinem ramorum, ſcilicet in vnum, quaſi
ollectorum, quodammodo ſuperaſſe cenſebatur. Poſt-
uam ita, ex ſingulo ductu thoracico, duo diſtincti, et mi-
ores facti fuerunt, iam dexterior pars, alteram reliquit,
, dexteriore, ſub aſperae arteriae parte tranſiit; at, mox
venam ſubclauiam dextram petiit, et obliquitate con-
icua, ac flexu, ſub ea inceſſit; donec, iuxta externum
us, orificii venae iugularis, et quidem oſtio, quod val-
la muniebatur ſimplici, et, quae valuula, in ſuo ambitu,
atum, vix oſtii ſemidiametro maiorem, relinquebat, in
bclauiae venae alueo, eadem aperiretur. At, ſiniſterior
ctus thoracici pars, in tramite, ſicut in aliis cadaueri-
s et indiuiſus quoque agit ductus, pergit; nihilo minus,
ox ipſa, veluti, plurium linearum longitudinis, inſulam
it, ſcilicet, e ramis duobus ſecedentibus, ac denuo con-
ientibus fictam. Qua de cauſſa, hic ſiniſterior ductus,
iam inaequabilem magis ſuperficiem videndam ſiſtit;
que ita multo poſt, et, ſupra arcum venae ſine pari, is
lique deflectit, ac, ſub arcu aortae, verſus ſubclauiam ve-
m ſiniſtram, maiori quidem curuatura diuertit, quam
idem altera ductus thoracici pars, verſus dexteriorem
nam ſurgit; ſed, denuo ramo a ſe dimiſſo, iterumque
dem accepto, tandem, in ſubclauiae ſiniſtrae alueo,
quidem, ſub tegmine valuulae ea hiat; qualem, in altero

late-

latere deſcripſimus, et, in aliis cadaueribus cognouimus. Ea vero valuula, in oſtio, ductus humani thoracici, fundatur, neque ita, in ambitu excurrit, aut tantam aperturam habet, quantam LOWERVS *Tract. de corde* in ea pinxit; ſed, triplo circiter, minorem ipſa videndum, in aliis ſubiectis, hiatum praebet; neque, in noſtro exemplo vſum valuula tulit, qualem Cl. IO. ADOLPH WEDELIVS ei adſignauit; quem citat auctorem celeberr. HEISTERVS in *Compend. Anatom. Not. 16.* Quem hiatum vltima, quam habuimus, anatome publica, quoad longitudinem ſuam cum valuulae expanſae ſemidiametro ſed, in ductu thoracico integro, neque bipartito, iterum comparauimus. Sed, addendum iam erit, quod, ante illum diuiſionis locum, thoracicus chyli, lymphaeque ductus deinde, et, in abdomine, commune illud conceptaculum quoad ſcilicet, vtraque ad dorſi, lumborumque, vertebrarum corpora, pinguiori interueniente obductione, adhaeſcunt, nonnihil, ab axe vertebrarum receſſerint; et ita magis a dextris, ſuas habuerint ſedes. Tandem, dexterior illa, ductus thoracici propago, ab pulmone dextro et locis vicinis, plura quoque accipit lymphatica vaſa imo, etiam partem ſiniſtram, denique inferiorem ductum thoracicum, vnum, alterumque lymphaticum vas in itinere accepiſſe vidimus. Tantum nunc in laudem creatoris noſtri omnipotentis dixerimus: quanquam teneriores viae ſint, quas modo deſcripſimus; deinde, placidum licet, debileque eſſe videatur, lymphae, chylique, in vivo omne flumen; vt, vel ideo, has ita vias, propin quae prorſus arteriae pulſu indigere aortae, exiſtimauerint plures: nihilo minus tamen, luculento hoc exemplo vires mouendi chylum, atque lympham, pro diuerten ab aorta, thoracici ductus parte, perinde, ac pro alter ſuffeciſſe conſtat.

Ven

Venae bronchialis, a ſiniſtris ortae, diſtinctae-
ie, deſcriptionem luculentam, deſiderari, in anatome
)inamur. Nam de illa, quam BOVRDONVS, et
ANCHETIVS tradiderunt, aut, de pluribus, quas ce-
)err. HEISTERVS commemorauit, haud patet an ab
iſtris, quaedam nata, et huius lobi propria, fuerit in-
nta. Quod, neque ex COVVPERi obſeruatione ſatis li-
iet; neque vero, ſubclauiae eſt ſoboles, quam deſcripturi
mus. Iam, inter ſubclaviae ſoboles, quae deſcendere ſo-
it, primum ex eodem educi trunco mammariam, de-
de, interuallo pollicis, mediaſtinam pronaſci, hanc etiam
ox in tres ramos diuidi, et, in thymum, inter alia, pro-
ri, poſtea vero, diaphragmaticam venam, tribus a
ediaſtina lineis, ab illo ſubclaviae fonte prodire, in no-
o exemplo intelleximus. Ex his venis altera, tertia-
e, comitem ſibi ſingulam arteriam, mammariae pro-
n adſciuit; ſed, inter ramos venarum omnium, tantae
runt obſeruatae anaſtomoſes, vt, cum, experimento,
r, in ſingulam mediaſtinam mitteretur, mammaria,
rinde, ac diaphragmatica, eundem, ita illatum, prompte
is reciperent; nihilo minus inde accidit, vt, ſimili ex-
rimento, in diaphragmaticam miſſus cum aer eſſet,
mediaſtinam is magis prompte, quam in mammariam
anſiret. Quae, cum ita moliremur, exquirendam, ſini-
riorem diaphragmaticam ſelegimus venam, vt, rem
ibiam, ab aliis relictam anatomicis, vel controuerſam,
licet bronchialem, in hoc latere inueniremus; praeſer-
n, cum in eo eſſemus, vt huius ſiniſtri lateris venae, plu-
imque aliarum, quem habent poſitum, a dexterioribus
uerſum, deinde magnitudinem, et reliqua, accuratius
)taremus. Eſt vero diaphragmatica, in exemplo, paul-
maior mediaſtina; ſed pericardio ea quoque innecti-

*Obſeruatio ſecunda, de vena bronchiali ſiniſtra*

 tur;

tur; ceterum, omni tractu ſuo, ab vtraque, tam mam
maria, quam mediaſtina differt. Plurimum enim abeſ
vt, verſus diaphragma, haec, more ceterarum, vel a
origine, et quidem, inſigniore ſui parte, ac recta via, d
ſcendat, quin, ea potius, ab ſubclauia vena, protinus a
vertebrarum thoracis corpora, ac flexu, admodum a l
tere conſpicuo, per duorum pollicum circiter concedit i
teruallum. Tum ramos haec pericardio nihilo minus pra
bet, ſimul vero, anaſtomoſes, quas ante diximus, venae m
diaſtinae offert. Inde vero, iam reliqua diaphragmati
vena, in duas, et fere aequales ſcinditur partes. Ex his vi
iuxta aortae arcum, verſus coſtas diuertit, venasq
intercoſtales, ſuperiores edit; Sed altera, diaphragma
cae pars, hoc nobis eſſe videtur notabilior, quo quid
noua ipſius, et, in alias duas propagines, quae fit diui
vtilior habetur. Nam, de his obſeruandum nunc erit: 1
mum minorem, a latere pericardii, et, inferiori q
dem loco, iter ſuum, verſus diaphragma proſequi;
ramum maiorem, cuius craſſitiem, cum inferiori ca
mo ſtramineo, comparauimus, ad pulmonis tranſ
lobum ſiniſtrum, et, venam eſſe bronchialem, huius
teris, animaduertimus. Quare, cum aër, illatus per
bulum eſſet, tum facta inde, huius ſiniſterioris lobi, p
ne notabilis commotio viſceris, ſuaſit, vt, neque br
chialem venam, ſicut, de arteria bronchiali, et pulm
niali, inter alia experimenta, ceteroquin ſenſimus, c
pulmonali quoque vena communicaſſe dubitarem
Ceterum, haud mouebimus nunc lites, quod remotio
huius venae diaphragmaticae fines, ad ſeptum tranſu
ſum, minori copia accedant, quam quidem, de med
ſtinae, vel mammariae ramis, id ipſum patet: aut, qu

; his vni vices alterius,aliquando ſuſtineat, et, ex par-
;azygos venam imitetur: ſaltem, ex tribus illis, a ſub-
auia quidem,delatis venis, vltimam, nos pluribus de
uſſis,appellare intercoſtalem ſuperiorem, refragamur;
venae nomen diaphragmaticae ſuperioris ita retinere
oluimus.

Sed,tertia nunc obſeruatio ſubnectenda erit. In-
r vaſa, quae, humanum ventriculum, coronae in mo-
um ambiunt, dediſſe naturam gaſtricas arterias, ve-
asque ſuperiores, quaſi medias inter vtrumque ven-
iculi orificium, deinde vero,liberalem eam, alias, late-
les ſiniſtras, et, alias dextras, ſed inferiores, ad vi-
us produxiſſe, hoc, ante id tempus, luculenter demon-
rauimus. Ex his, quae a latere vtroque accedunt,et
ndo viſceris proſpiciunt, eae, vtrinque ſibi obuiam,
feriori in fundo viſceris, eunt, et inuicem communi-
uerunt.Proinde,ſicut eaedem, frequentibus ramorum
aſtomoſibus conueniunt, ita, neque ramis, a ſe pro-
iſſis, cum ſuperioribus quoque conſpirare gaſtricis
termittunt. Quo eleganti circuitu, illum cruorem,
uem coeliaca adfert, diffundi natura benigna voluit,
ntaque, cum cura, et artificio, ſanguinis fluxum, in
eno laboris viſcere, ſtabilire, ac tueri, ſuſcepit. At,
eque minori conſilio, haec, rerum ſapiens magiſtra,et
epatis cauſſa, arterias,venasque conquiſiuit; ſed, an-
viſcus, minori in ſpatio coegit. Conueniunt autem,
dextro hypochondrio, deinde, ac, ſub imminente
iis viſceribus,hepate, ſitum,inter alia habent, duode-
inteſtini principium, atque flectendum, quod hoc
co erat colon; quandoquidem, in angulo, quo haec
ommitti ſolent, alterum, cum altero nectit, anguſtus
nenti finis. Sub hac ſede, conditur inter alia, fellis

*Obſeruatio tertia de hepatica arteria inferiore miſeraicae ſuperioris propagine.*

folliculi collum, et, id cyſticum ductum, verſus duod
num mittit inteſtinum, qui, cum hepatico conueni
vnde factus, ex coniunctione vtriusque, cholidochus; c
mitem, tam portae venae, quam arteriae inſignis hep
ticae, ſe praebet; denique, haec omnia, atque porro ne
ui, vaſaque lymphatica, illa capſula concluduntur, qua
GLISSONIVS recte diſtinxit. Quae capſula, ab aut
re ita dicta, et, ipſe laudatorum faſcis vaſorum, no
dum duorum menſuram transuerſorum digitorum ſ
latitudine, vel diametro, aſſequi videtur. Sed, ab h
conceptaculo, eius nihilo minus, pinguior viſa, excu
rere ſuperficies obſeruatur. Nam, haec primum,
ſatis notabilem, inferioris, et cauae hepatis regio
partem, adnectitur; mox, membrana pinguis, inde
uertere, ſub diaphragmate, hinc, ad ſiniſtrum vent
culi orificium extendi, poſtea vero, interuallo, int
vtrumque ſtomachi orificium, quaſi in orbem redi
viſitur; quandoquidem id velum, ſummo ventricul
tandem, ſecundum longitudinem adnaſcitur; quod pa
uum omentum Cl. WINSLOW vocat. Verum, h
interuallo, quod palma quidem maius eſt, in primis,
ſa, et quidem pinguiori velo, contecta, innexaque l
bentur; et nos, inter alia, inſignem gaſtricam, l
paticamque arteriam, ab inferiori, et, quae in capſ
GLISSONII, illoque vaſorum faſce, quem dixim
comprehenditur, diſtinguere coepimus *Act. Eru*
l. c. Singulari itaque iam ſtudio, prouidam cauiſſe
turam monemus, vt, neque, in illis hominibus, hep
arterioſus deeſſet cruor, in quibus minor aliquan
coeliaca eſt, quam, vt, duas ea, inſignes hepaticas p
pagines commode edere queat. Nam, illa tum ma
rerum ſapientiſſima, arteriam inferiorem, quae
GL

LISSONII capſulam, ad viſcus pertendere ſolet, ab
ieſeraica ſuperiore, promendam duxit. Id ita, clariori
remplo iam docere adnitamur, quo maiori cum cura,
lem nos praeſtituros eſſe, promiſimus. Pollicem, et,
uod excurrit, arteria coeliaca, in noſtro exemplo, ab
ii ortu, ex aorta, ad diuiſionem vsque in dex-
um, ſiniſtrumque ramum, prorepit; ſed, ante di-
iſionem, et duabus inde lineis, alia propago, lineis
uabus quoque craſſa, eodem ex coeliaco, naſcitur trun-
o; et, haec iure ſuo, gaſtrica ſuperior dicitur. Quae
ide, tantum in ventriculum conuertitur, et eius rami
iperiorem coronant viſceris partem, atque ita dextrae,
: in fundo repentis gaſtricae propaginibus, plurimum
io poſitu opponuntur: quemadmodum arteriam coe-
acam cum exponeremus in tabula, quae l. c. habe-
ir, de arteria T. X. docuimus. Verum, ad dextrum,
niſtrumque, progredimur coeliacae ramum. De ſini-
ro, ſplenicoque, quem vocant, nil iam monendum
abemus, niſi, quod eidem, propter ſplenem, viſo, ga-
tricas arterias exiguas, ſcilicet, ad ſiniſteriorem ven-
riculi fundum delatas, deinde aliam, maioremque, ga-
trico epiploicam ſiniſteriorem debeamus; hac quippe
rteria, prorepente in viſceris fundo, et, gaſtricae dex-
rae obuiam eunte. At, de dextro coeliacae ramo ita
onſtat: Is, in exemplo noſtro, licet craſſior, et longi-
r ſit, atque talis quidem, in tabula, quam citauimus,
ingitur; tamen, arteriam U ſuo ductu imitatur, quaſi
ero Y verſus b, in eadem tabula, mente concipiatur di-
iertere. Etiam, trium digitorum transuerſorum inter-
allo, haec dextra coeliacae propago, verſus hepar conce-
lit, donec, ſicut fere, in tabulae exemplo, Y fecerat, in
iepaticam, ſed ſuperiorem, et gaſtricam dextram abeat, et

 diui-

diuidatur. Quod vbi accidit, tum hepatica arteria, non tantum craſſitie, ſed etiam, quoad ramos ſuos, cum U b, in hepatis vicinia, ſimilitudinem habet: at, gaſtrica dextra, licet, paullo longior ea, quam e e fuerit, de reliquo tamen, ſatis cum hac conueniſſe viſitur; ſed, inter hepar, et, iſtius hepaticae ſuperioris arteriae, in coeliacae tractu principium, interiectum eſt aliud, trium transuerſorum circiter digitorum, interuallum. Quare ab eadem ſuperiore hepatica, minor quoque gaſtrica fere, vt l. c. de arteria U diximus, ad ventriculum, ſed et alia minor, ad duodenum inteſtinum demittitur. Igitur, neque noſtrae ſuperioris hepaticae, naturalis ſedes, inferior venae portae loco eſt, neque, in vaſorum faſciculo, qui munitur capſula GLISSONII, eadem comprehenditur; ſed, maiore, digiti interuallo, a trunco venae portae, illa diſtat, vt, vel primo rerum obtutu, ſe cyſticam commode praebere non poſſe, conſtet. Inferiorem itaque, hepaticam arteriam quaerimus et magis ad venae portae truncum propinquam. Quae in praeſenti exemplo, dextrae coeliacae craſſitiem habet, et, fere ad angulos rectos, ex meſeraica ſuperiore, tribusque digitis transuerſis, ab huius in aorta origine, educitur; hinc, per interuallum quinque circiter transuerſorum digitorum, ad vsque inſitionis locum, in viſcere, ea fertur; tandem, ita concluditur, GLISSONII involucro, probeque continetur. Inde demum, duas fellea cyſtis, arterias exiguas, ſociasque ductus ſui accipit; nec, praeter hos arterioſos ramos alium, ab hac hepatica, et in via, quam deſcripſimus proueniſſe obſeruatur.

Atque plura, quae ad anatomen, tum theo-

ret

eticam, tum practicam ſpectant, et omne iudicium
edici, de ſanitate, morboque, ferendum firmant, occaſio-
em cognoſcendi habuit, quam diu etiam reliquas me-
cinae partes, in hac florentiſſima Academia, diligenti
udio pertexuit

DOMINVS
HENRICVS GOTTLOB
KRISCH
VRATISLAVIENSIS SILESIVS
*MEDICINAE BACCALAVREVS.*

uem, probe eruditum, et, ad faciendum medicinam,
raeparatum, inclutus ordo noſter cenſuit, cum in-
uſtriae ſuae ſpecimina exhiberet, et conſueta examina,
nquam doctrinae pericula, animo conſtanti ſuperaret.
itur, nuper admodum, petiit Licentiae, quem vocant,
radum; eumque, vt rite conſequatur, diei XXVI. Ian.
oras, ante meridiem, conflictui eruditorum deſtinaui-
us; quo Diſſertationem, *de Inteſtinorum anguſtia, obſtr-
ato eorum habitus vitio*, ille Candidatus noſter, tan-
uam ſcitus, cautusque medicus, defendet. Id, vbi ita prae-
iterit, tum ferunt ſtatuta noſtra, ac iubent, vt, pro-
imus ab Doctore honor, ei tribuatur. Actus Dire-
torem, ac Pro-Cancellarium, quem ordo noſter
eneuole propoſuerat, Clementiſſime me conſtituit,
*Reuerendiſſimus, Sereniſſimus, atque
Celſiſſimus Princeps, et Dominus,*

*Domi-*

*Dominus* MAVRITIVS WIL-
HELMVS, *Dux Saxoniae, Cli-
uiae, Montium, Angriae, Weſtpha-
liae etc. Poſtulatus Adminiſtrator
Martisburgenſis, et Academiae hu-
ius Cancellarius perpetuus, Dominus
meus Clementiſſimus.* Vos, Academiae
RECTOREM MAGNIFICVM, COMITES
ILLVSTRISSIMOS, PROCERES VTRI-
VSQVE REIPVBLICAE GRAVISSIMOS,
AC CIVES GENEROSISSIMOS ET NO-
BILISSIMOS, officioſiſſime rogamus, velitis
pro veſtra, in Ordinem Medicorum, et, Candi-
datum beneuolentia, habendae Orationis *de Aethiopi-
cae gentis habitu et colore*, ac reliqui actus ſolemnia
ſplendidiora reddere, atque frequentes comparere.
Vtroque illorum nomine, grati animi affectum, inſer-
uiendi ſtudium, et obſeruantiam, ſingulis veſtrum, e
ſancte polliceor. Lipſiae, die XXVI. Ianuar.
A. MDCCXXXI.

---

LITERIS IO. CHRISTIANI LANGENHEMII.